

Inefficium quis accipit: tanto magis pene obnoxius est ingratus existens. Propter hoc et divites magis puniuntur quam pauperes mali existentes: quia neque in copia facti sunt mansueti. Et non dicat dederunt elemosinam: Si enim secundum dignitatem substantie non dederunt: non effugient. a **I**esus autem convocatis discipulis suis dixit. In hoc instruens eos dicit Bero. q. malo

suorum malorum et aliorum punitione digna. Ideo dicit Eccl. xx. b: Est qui multa redimat modico pretio et restituens ea in seipsum. Hi sunt septem gradus in scala per quam in celum ascenditur: septem mortalium culpa diluitur: septiformis spiritus gratia infunditur: septenarius virtutum coalitur: septem graduum templum ascendit: Et secch. xl. d. septima die requies acquiritur: septem spirituum societatis tribuitur.

D Marc. 8. a. Ps. 91. **B** comuncare consilia sua. Ubi Eccl. xxxij. d. Fili sine consilio nihil facias. b. **I** sereoz turbe. Sic innuit eos debere communi subiectis. An de Ps. Senectus mea in misericordia vber. ij. Cor. xi. g. Quis infirmatur et ego in infirmis? In hoc q. miseret ostendit se esse verum hominem. c. Quia triduo iam psequerunt me cum in deserto pgnitentis. Triduum: ieiunium oisiorum elemosina. Tob. xij. b.

gnificabat deum israel. Iesus autem convocatis discipulis suis dixit: Misereor turbe quia triduo iam perseverant mecum: et non habent quod manducent: et dimittere eos ieiunos nolo me deficient in via. Et dicunt ei discipuli: Ubi ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam? Et ait illis Iesus: Quot panes habetis? At illi dixerunt: septem: et paucos pisciculos. Et precepit turbe ut discubarent super terram.

Et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et dedit discipulis suis: et discipuli dederunt populo: et comederunt omnes et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducauerunt quattuor milia hominum: extra paruulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit in nauiculam: et venit in fines magedan.

Accesserunt ad eum pharisei et

Et paucos pisciculos. i. timorem et amorem. Primo capitulum in aquis inferni: de quibus Job xxij. c. Transibunt ab aquis inferni ad calorem nimium. Secundus i. flumine paradisi: de quo Apoc. xxij. a. Ostendit michi flumem aque viue splendentis tanquam crystallum procedentem de sede dei et agni. Dicitur autem timor pisciculus: quia humilis homines. Amorem etiam dicitur pisciculus: quia parvus est in presenti statu respectu futuri status. Esa. xxxij. d. Dixit dominus cuius ignis est in sion: et caminum eius in iherusalem. **K** Et precepit turbe ut discubarent super terram: ut notetur constantia in contemptu mundi. **I** Et accipiens septem panes et pisces. Primo enim faciebat et post docebat. Act. i. a. Egit Iesus facere et docere. i. j. b. Et nosmetipsos formam daverimus vobis ad imitandum. Blo. Amb. Magis suadent opera quam verba. **M** Et gratias agens fregit: aperiendo sacram scripturas. Apoc. v. b. Sicut leo de tribu iuda etc. **N** Et dedit discipulis suis. Biere. j. b. Ecce dedi verba mea in ore tuo. **O** Et comederunt omnes et saturati sunt: ut scilicet Job. ij. f. Implebunt aream frumento: et redudabunt vitulariam vno et oleo. **Q** Et quod superfuit de fragmentis. Fragmenta sunt consilia: que carelli: id est humiles edunt. Vel subriles sententis. **R** Tulerunt septem sportas plenas. Chrysostomus. Quare supra cophini duodecim supsuperunt vbi plures manducauerunt: forte sporte cophinis sunt maiores. Item dixerunt memoriam erigit: ut recorderentur et illius miraculi et istius: ideo tunc discipulos equales cophinis facti: nunc autem panibus sportas. **S** Erant autem qui manducaerunt quattuor milia hominum: propter quattuor virtutes principales: propter quattuor euangelia quibus creditur: propter quattuor partes mundi. **T** Extra paruulos et mulieres. i. exceptis paruulis et mulieribus. Amb. Non ociosis non in ciuitate synagoge vel secularis dignitatis residentibus: sed inter desertum christum querentibus celestis gratie alimonia impertitur. **V** Et dimissa turba ascendit in nauiculam. Chrysostomus. Ita post refectionem intravit nauiculam tyrandis fugit suspicionem: Job. vj. b. **X** Et venit in fines magedan. Job. viij. a. Egredius est Iesus trans torrentem cedron vbi erat hortus. i. tristis meror. **Expoti. Cap. XVI**

Al. tyronum

A Marc. 8. b. Job. 6. d.

Accesserunt ad eum pharisei etc. Post refectionem populi agit de refectione populorum. Sunt autem huius capituli quattuor partes. Primo confutat phariseos querentes signum de celo: occasione prioris miraculi ducentes. Secundo instruit discipulos cauere sibi ab heresi. Tertio fide diuinitatis sue pascit eos. Quarto fide passionis: et quod in hac fide fundatur ecclesia interfert de fundatione ipsius et clauibus. Dicit ergo: **V** Et accesserunt ad eum pharisei et saducei. Nota quod accedit dominus ad hominem tribus modis: et similiter homo ad deum. Accedit enim dominus inspirando.

¶ 14. b.

Hona est oratio cum ieiunio et elemosina. His dat dominus panes catholicę doctrine. Esa. xxi. d. Cum panibus occurrit fugienti a triplici hoste. Pisciculi: triplex spiritualis intelligentia. Dominus gratias agit: quia pro his gratias agere debent. Fregit: quod Apoc. v. b. Sicut leo de tribu iuda radix dauid aperire librum et soluere septem signacula eius. Item triduo: prisionis/penitentis/iusticie. Numeri. xxxij. a. Profecti ergo de ramesse. i. tinea: mense primo castrametati sunt in sochoth. i. tentoria: et de sochoth in ethan. i. ascendens: vel robustus gratie. s. per contemplatione. Gen. xl. c. Tres adhuc dies sunt post quos recordabit pharao ministerij tui etc. Exo. v. a. De hebreorum vocauit nos ut eam viam triu dierum in solitudine. Ite triduum: cogitatio/locutio/opus. **D** Et non habet quod manducet. Quare non petebat cibum a domino: Chrysostomus. Ob medicinam turbe venerant: cibum vel panes petere non audebant: sine indigentia non fecisset dominus mira. Et ne dicerent apostoli viaticula portant: ait tres dies etc. quasi: si quod habuerunt: presumptum est. **E** Et dimittere eos ieiunos nolo ne deficient in via. Act. ix. c. Saulus illuminatus cum accepisset cibum confortatus est. ij. Reg. xix. a. Surge comede: grandis enim tibi restat via. **F** Et dicunt ei discipuli: ubi ergo nobis in deserto panes tantos ut saturem turbam tantam? Esa. ij. b. Non sum medicus et in domo mea non est panis neque vestimentum. Biere. vj. b. Obtinuit fames ciuitate et non erant alimeta populo terre: et dirupta est ciuitas. Chrysostomus. j. b. Facti sunt principes eius velut arietes non inuentetes pascuam. Chrysostomus. Ne putes quod esse castellum: noiarus est locus. i. desertum. Unde dicit: In deserto. Item Chrysostomus. Supra dixerunt discipuli: Dimitte turbas: hic post tres dies: nec hoc dicitur. **G** Et ait illis Iesus: quot panes habetis? Ignorat panes. Gen. xxxix. b. Ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habeat in domo sua: nec quicquam est quod non sit in mea potestate: preter te que vxor eius. **H** At illi dixerunt: septem. Septem panes/septem spiritus in culmo vno. i. christo: que reddunt vberem egyptum: Gen. xlj. c. Item septem panes sunt septem penitentis partes: que enumerat aplos. ij. Cor. vj. c. dicens: Ecce enim hoc ipsum secundum deum pristinari vos: quantam in vobis operatur sollicitudinem: sed defensionem: sed indignationem: sed timorem: sed desiderium: sed emulationem: sed viuificationem. Item primus panis est male vite sollicita emendatio. Secundus verę et humilis confessionis accusatio. Tertius pro commisso excessu lugis indignatio. Quartus timor anxi relabendi. Quintus desiderium amplius proficiendi. Sextus sanctorum virorum imitatio. Septimus

Dignus accedit ad hominem tribus modis: et similiter homo ad deum. Accedit enim dominus inspirando.

i 3

Job. ix. b. Si venerit

Euangelij scdm Mattheum

Job. ix. b. Si venerit vel accesserit ad me non videbo eum: et si abierit non intelligam. Job. iij. a. Spiritus ubi vult spirat et nescis unde ventat vel quo vadat. Sic accessit ad iohannem in utero matris. f. quando audita salutatione marie exultavit infans in utero bellisabet: Luc. i. e. Item accedit deus ad hominem eius ca-

† Ps. 143.

Luc. 12. g.

Marci. 8. b.

Luc. 11. d.

† Ps. 33.

Marci. 8. b.

Luc. 12. a.

Ps. 63.

Allegorice

Ps. 29.

Dozaliter

pacitati descendendo. Ps. Inclina celos tuos et descende. Sic accessit ad da- nilem: eius spiritus suscitado vt susanna de morte liberaret: Daniel. xij. e. Item accedit a periculo liberando. iij. Reg. iij. e. Surrexit helisus et secutus est eam. Sic accessit dñs ad suscitandam filiam archisynagogi: Luc. viij. f. Item homo accedit ad deum eius inspirationi accedendo: credendo et opado. Ps. Accedite ad eum et illuminamini. Sic accessit nathanael ad iesum: Joh. i. g. vel nicodemus: Joh. iij. a. Item accedit per

intelligentiam et ptem- plationem ascendendo. Ps. Accedet homo ad cor altum. Sic accessit paulus ad deum in raptu. ij. Cor. xij. a. Item accedit pro sua et aliorum liberatione orado. s. xv. c. Accesserunt ad eum turbe multe habentes multos et sic accessit sumamitis ad pedes helisi orans pro filio. iij. Reg. iij. e. In primo accessu emor- roissa. i. ecclesia sanae siue peccatrix aia: Luc. viij. f. In secundo cecus illuminat: Joh. ix. b. In tertio ouis p dñta repozat: Luc. xv. a. Item in pmo populus israel de egypto egreditur: Exo. xij. e. In secundo lex suscipit: Exo. xx. b. In tertio terra promissionis ingreditur: Josue. iij. c. In primo incipit homo: in secundo proficit: in tertio puenit. j. Cor. xv. b. Gratia dei sum id quod sum: et gratia eius in me vacua non fuit. a. Tem- ptantes: d. legē. Deut. vi. c. Non temptabis deum. Et Eccl. xviij. c. Nolite esse quasi homo qui temptat deum. b. Et rogaue- runt eum vt signum de celo ostenderet eis: vt fulgur vel pluuia vel hmoi. c. At ille respondens ait eis. Quis est ira digna hec interrogatio: in philanthropos. i. amator ho- minis non irascit sed miseret et miseros vocat. Nec enim quere- batur vt crederet: sed vt respiceret: alioquin enim dedisset. d. Sa- cto vespere dicitis serenum erit: rubicundum est enim celum: et mane factus dicitis. e. Hodie tem- pestas erit: rutilat enim triste celum. Faciem ergo celi dijudicare nostis. i. qñtates futuras p pñtes. f. Si- gna autem temporum non potest scire. Primus et secundus ad- uentus sunt duo tempora: Verbum enim grecum dualitate notat. q. d. ex signis ordinatis in elementis dierum qñtates cognoscitis: sed signa aduentus mei ignoratis: cum lex et pphetę aduentus mei in- dicia p opa que gero testimonium perhibeant. Allegorice. d. Facto vespere. Per vespere in quo celum rubicundum est: passio christi significat. pmo sanguine rubicundum datur. Can. v. c. Dillectus meus candidus et rubicundus. Datutina serenitas sig- nificat gaudium resurrectionis. Ps. Ad vespere demorabitur ste- rus. In tempestate sequere mane significat scilicet psecutio. In tristi rutilatione futurum iudicium designat. Apzaliter. De- spera est senectus hois: mane iuuentus. Esa. xxxv. c. De mane usque ad vespere finies me. Rubor est feruor charitatis: Sere- nitas tranquillitas. Quis vero in mane iuuentus rubet: signum est future tribulationis: sed post tempestate tribulationis sequitur serenitas p solationis. Job. iij. d. Non delectaris in pñ-

tionibus nostris: quia post tempestate tranquillam facies: et post lachry- mationem et fletum exultationem infundis. Job. xvj. d. Quis dicitis gaudebit: vos autem et. Eccl. iij. a. Est tempus flendi et. Chry- sostomus. Nec suavia durabilia sunt neque tristitia. Sicut enim quicquid est noxi quicquid dies quicquid hyems quicquid estas: ita et nobis

quicquid est leticia quicquid tristitia quicquid sanitas quicquid egritudo. Im- possibile est aliquod con- tinuo in tristitia esse: neque enim sufficit nar- ra. Sed quia in leticia vo- lumus semper esse: pro- hoc estimamus in tri- stitiis semper esse: Et quia bonorum confestim oblitiscimur: tristitia autem semper rememora- mur. d. Facto vespere et. q. d. ru- bor celi ferotinus si- gnus future serenita- tis: maturum signum esse dicitis tempesta- tis: cum de his non si- tis edocti: signa au- tem aduentus mei de- quibus edocti estis non attenditis: Ideo h- eremiplo eos arguit quos tñ de sua passio- ne et resurrectione in-

struit. g. Generatio mala: quia non credit michi. h. Et adultera: quia errorum gentium adheret. Diere. ij. c. Dub mala fecit populus meus et. i. Nisi signum ionę. i. quod significans est in iona. f. mors christi: et non est resurrectio. Idē. s. xij. c. k. Obliti sunt panes accipere: dulcedine veri panis illecti. Phil. iij. c. Posteriorum oblitus et. Et caute a fermento pharisęorum et saduceorum. Fermentum pharisęorum est legē vel traditionibus hominum postponere. Predicare legem verbis et factis impugnare. Dñm temptare: nec operibus vel dictis eius credere. Fermentum herodis est adulterium/homicidium/te- meritas iuradi/simulatio religionis. Chryf. Quare non dicit manifeste a doctrina: Huerat eos oblitos esse: et vult reme- morari factorum. m. At illi cogitabant in se dicentes: quia panes non accepimus: quasi hoc id dicit: quia panes non accepimus: nec vult quod de pane pharisęorum accipiamus. n. Sci- ens autem iesus cogitationes eorum. Diere. xvij. b. Ego dñs scrutans cor et. o. Dixit eis: quod cogitatis modice fidei et. Modice fidei dicit: quia spiritualis intellectus de facto miraculo fidem non habuerunt: Vel quia timebant de materialis panis inopia. p. Non dum intelligitis: spiritualiter miraculum. q. Venit autem iesus: vt dñs ad seruum liberandus: vt magister ad discipulos erudiendus: vt sponsus ad sponsam secundandam. r. In partes ces- saree philippi. Hec primo dicta est dan: in qua vitulum aureum posuit hieroboam. iij. Reg. xij. g. Interlium. Quam in honorem tyberij cesaris philippus frater herodis extru- xit. Iste locus est vbi iordanis oritur ad radicem libani ex- tor et dan duobus fontibus: vt dicit Glo. Mora tñ quod dicit Diere? qui fuit in terra illa: et sicut nouit dicit: quod dan est no- men oppidi trans iordanem: et tor nomen fontis iuxta illud oppidum: vt sint due dictiones tor danis. Rofepb dicit esse quandam lacum remotum a radice montis libani et in mo- dum phiale rotundum et absorbetur a terra et postea emer- git ad radicem montis libani: quod inde compertum est: quia absorbetur a terra: positę sunt paleę signate et post ad radi- cem montis vbi emerferant iuuentę. s. Et interrogabat discipulos suos dicens: quem dicunt. In hoc innu- it quod prelati de fide interrogati debent respondere. j. Pel. iij. c. Estote parati omni potestati vos reddere rationem. De ea q̄ in vobis est fide

B

Marci. 8. c.

Si vobis e fide et spe. **Malach.** ij. b. **L**abia sacerdotum custodiunt scientiam. **Jo** habet eps qsi duas lingulas in mitra vt sciat. i. no uis et verus testamtu. **a** **Quo** dicit hoies. i. de christo carnalit loquetes qsi de puro hoie: **b** **S**icut hois. **Ben.** xv. c. **I**n quarta generatione reuertet buc. s. xj. d. **D**iscite a me. **c** **Et** illi dixerunt: alij iohanne baptista: sicut berodes. s. xlij. a. et **Barc.** vij. b. **Jo** hane que ego decolauit surrexit a mortuis. **d** **Alij** autem heliam: **De** q **Malach.** iij. b. **e** **Alij** vero hieremiam: **Job.** vij. b. **D**urum multus erat de illo i turba: qda em dicebat: qz bonu est: alij vero dicebat no: sed seducit turbas. **Hiere.** xv. c. **U**m hi mater mea: qre genuisti me vtru rixi: vtru discordie in vniuersa terra: **f** **A**ut vnu ex pphet. i. bellu: quia sicut helias iordanem transiit sicco vestigio in signu vestigi: et iohannes baptizauit et audierunt messiam baptizatu. **g** **D**icit illis iesus: vos aut discreti et no de mudo: **h** **Quo** me ee dicit: **R**udes sumo petri dixit. **Chryf.** **S**up. xlij. d. in nauicula dixerunt: **E**re filio dei es: et tñ no sunt bificati: no em tale p fessio sunt filtratione. **I**te **Job.** j. g. dixit nababanael: **R**abbi tu es filio dei: et no solu no est bificat: sed etia redargut: **I**te bificat qz pprie est p fessio e. **E**t ne putes petz adulari: pater tradidit reuelator. **U** es christi filius dei viui. **E**cce cognitione fidei sequit p fessio. **R**oma. x. b. **C**orde credit et. **Jo** aut vni rñdet et vni rñdet: vt vntas in oib obseruet. **T**ertiu dicit ad differentia falsoz deoz q no vniunt. **k** **R**udes aut iesus dixit ei. **I**n petro omnib rñdet. **U** es aut limon bariona: **F**il colubie syriace: que lingua affinis e ebzeze. **m** **Q**uia caro et sanguis no reuelauit tibi. **i.** **C**or. xv. f. **C**aro et sanguis regnu dei no possidebit. **E**ccl. xvij. d. **Q**uid nequ qz qd excogitauit caro et sanguis: **n** **S**ed pater me q in celis e. **D**hil. ij. c. **S**i qd aut sapitis et b de vobis reuelauit. **o** **E**t ego dico tibi: qz tu es petri: no vocaberis s es. **E**t h e argumentu pro eis q dicit q modo imponit: sed meli dz q in nouat. **U** **Barc.** iij. b. **E**t imposuit simoni nomen petrus: **I**bi em imponit: hic p ffirmat. **S**ed **J.** **U**ero. **I**te ex p fessio ne sortit vocabulu. **R**esponsio. i. vocabuli p ffirmatione. **s. r. a.** **Q**ui dicit petrus. **B**lo. pm scribit. **U**ero in fine illi dicit: **I**de e latine et grece petri: qd syriace cephas: nome a petra deriuatu q e christi. **I**te **U**ero sup ep lam ad **Gal.** **U**ebzei et grece cepha vocat petru. **p** **E**t sup hac petra. i. sup b fundametu. **i.** **C**or. x. a. **P**etra aut erat christi. **E**t iude. ij. c. **F**undametu aliud nemo pot ponere pter id qd positu e: qd e christus iesus. **S**up hac petra. i. fidei firmitate. **E**sa. xxvij. d. **E**cce mitta in fundametu sion lapide: lapide p bati et. **q** **E**t porte inferi et. **P**orte pluralit: qz varia pctā. **P**orte celi de celo: porte inferi de inferno. **T**hren. ij. c. **D**esire snt i terra porte et. **D**ns inferni fecit muru ex madatis et laborib et sumptib et alijs difficultatib ad peccadu: sed pctoz facit portā. **O**see. ij. b. **S**eptā vltā tuā spinis et septā eam maceria: cum multo labore et expensis: et heret qnqz porte diu: qñ infern et sit refrigerij dom: nec parit ide se euelli. **D**e porte lapidib bonoz operu et cemento lachrymarum: et spinis asperz pgnititē snt obstruēde. **S**ed qdā obstruēt festucis. **I**osue. x. d. **S**oluite saxa ingētia ad os speluē. **A**bacuk. j. c. **I**psē sup omnē munitiōem ridebit. **U**ero. **S**ed et praua infidelium opa inepraz colloquia porte vtiqz snt inferi/inquatu suis v auctorib vel sequb iter pditionis ostēdūt. **r** **E**t tibi da

bo clauis regni celoz. **C**laues sunt potētia et scientia di scernendi qua dignos recipere et indignos excludere debet a regno. **E**t idem habetur **Job.** xx. e. **Q**uoz remiseritis peccata et. **B**lo. duabus clauib. i. discretionis et potestatis. **U** snt significatē per clauis ostiarioz templi qui immūdos ab hiebat s. **E**t qd cū ligauerit sup terram erit ligatū et in celis. **S**ensus e: **Q**uod cūqz sup terrā: id est dum viuit. **L**igaueris/ elimitando ab ecclesia. **L**igatū erit et in celis. i. vniuersē ecclesie qbus notum erit vitabūt eū. **U**el **L**igatū erit in celis. i. celestis sententia pfirmabit q cum p fens ecclesia viter. **E**t qd cūqz ligaueris/ ab excommunicatio/ ne recedat. **E**t solutū et in celis. i. ecclesie que b scient cōmunicabit ei. **U**el **S**olutū erit et in celis: qz celestis sententia pfirmabit vt a p fenti ecclesia recipiat. **N**ota aut q est multiplex vinculu peccati. **E**t sumit hec distinctio ex tractatu magistri **D**ugonis. **E**st eni qdā vinculu culpe: et est qdā vinculu pēne. **P**rimū est vinculu captiuitatis quo quis tenetur vt fugere non possit: prout dicitur i q ho mo est spiritus vadens et non rediens. **S**ecūdu est vinculu seruitutis: quo compellitur reddere vsuras diabolo. **D**e quib. **E**x vsuris et iniqtate redimet animas eoz. **T**ertiu est vinculu eterne dānatiōis. **Q**uartū est vinculu expiatiōis. **Q**uintū est vinculu perpetue detestatiōis. **S**extum est vinculu prouitatis ad male operandū: vel difficultatis ad bene operandū. **D**icit ergo q dñs cū dimittit culpā in p ritione/ soluit a vinculo captiuitatis et seruitutis absolute: sed a vinculo eterne dānatiōis pditionalit: vt. i. digne confiteat si facultatem habet: aliter non absoluit ab illo vinculo. **C**um autem absoluit a vinculo eterne dānatiōis/ tenet tñ ad vinculu expiatiōis per penitentiam sibi iniunctam. **U**nde dicit magister **D**ugo q de sacerdos obligat: et vterq soluit. **S**ed in opere dei absolutio est causa obligationis: in opere sacerdotis econuerso. **H**inc est q cum ad petrum dicitur: **Q**d cūqz solueris sup terrā p mittit: qd cūqz ligaueris. **P**ropterea pgnitēs de mortali peccato ligatur ad vinculu detestatiōis perpetue: absoluitur autem a vinculo prouitatis ad male operandum vel difficultatis ad bene operandum per exercitiū operis gratie: in quo confertur virtus consuetudinalis. **P**er iam dicta patet q dimissio reatus pēne eterne est a deo: sed propter vinculu expiatiōis ad qd tenetur siue confessionis a q absoluitur suscepta pgnitentia ex vi clauis/ a sacerdote dicitur dimitti a deo per ministrum. **E**t hec est causa quare quidam dixerunt q deus per sacerdotes dimittit reatum pēne eterne: no quin reatus pēne eterne esset simpliciter/ sed a deo dimissus. **I**tem triplici modo membrum christi esse solemus. **P**redestinatione/ p preparatione/ compagne. **P**redestinatione: quando aliquis ad vitam diuinitus pdestinatur. **P**reparatione: quando pagnus vel falsus christianus veraciter compungitur et ad veritatem et ad charitatem imbutur. **C**ompagne: quando ille per corporis absolutionē iste per sacerdotis absolutionem ecclesie christi confociatur. **P**rimū agitur proposito diuine voluntatis. **S**ecundū proposito proptie deliberationis. **T**ertium officio sacerdotis. **S**ic de silua lignum eligitur vt i edificio ponatur: postea dolatur et ad modum formamqz propriam dolando pparat: ad vltimū edificatiōi connectitur. **I**tem. **Q**uod cūqz ligaueris. **T**ripliciter exponitur snt triplex genū ligationis. **T**riplex genus ligationis.

19. dñs. c. ita dñs. et. 21. dñs. c. ino. uo. et. c. quis.

Multiplex vinculum peccati.

Ps. 77.

Ps. 71.

Triplex genus ligationis.

4 Et ligat eni pctoz

Euangelij scdm Mattheum

Ligat enim peccator vinculo culpe: quando peccat. Ligat etiam vinculo pene: cuius debitor efficitur. Postea ligatur in iuncta satisfactione vinculo penitentie. Vinculo culpe et pene debite non potest eum sacerdos ligare vel solvere: sed tamen ligatum vel absolutum ostendere. Sicut sacerdos leuiticus non faciebat vel mundabat leprosum / sed tamen infectum vel mundum ostendebat. Ligatum ostendit ad penitentiam non admittendo: solummodo / satisfactionem intungendo: et sic ligando solutum ostendit. Item sacerdos potest ligare et solvere penitentiam intungendo grandem relaxando. Item sacerdos potest ligare et solvere excommunicationem /

Marci. 8. d.

Ps. 109.

Una glo. exponit de offensione: alia de pene in iunctione: tertia de excommunicatione. **T**unc cepit discipulis suis. In fide / et contra tribulationem confirmatis. **N**emini diceret quod ipse esset iesus christus. **A**mb. Juber taceri quod sit filius dei: ut fallat principem mundi: ut declinet iactantiam: et ut doceat humilitatem: et ne adhuc rudes et imperfecti discipuli maioris predicatiois mole opprimerentur. **E**xinde cepit iesus ostendere discipulis suis: non omnibus / sed perfectioribus: quod non infirmis quod abierunt retro: nec forte inde. **Q**uia oportet eum ire hierosolymam: ut melius teneret discipuli preceptum dñi. **R**epit enim iesus ostendere passionis articulum et gloriam resurrectionis: ne horreant mortis periculum. **S**apientia dei hominem ad exemplum quo recte viverem suscepit. **P**ertinet autem ad vitam rectam: ea que non sunt metuenda non metueret: mors autem non est metuenda. **O**portuit ergo id ipsum hominis quod dei sapientia suscepit mori. **S**unt autem homines qui quibus mortem ipsam non metuant: genus tamen aliquod mortis horrescunt. **N**ihilominus tamen ut ipsa mors: ita nullum genus mortis bono et recte viventi est metuendum. **N**ihilominus ergo hoc quoque illi hominis fuit: nihil enim erat iter omnia genera mortis illo genere execrabili et formidolosius. **I**deoque venit dominus in carne: ut spem resurrectionis nobis ostenderet: quod autem non poterat fieri nisi carnem indueret mortalem: deus enim mori non poterat. **E**t multa pati: **E**cce via eundi ad hierusalem. **A**ct. xiiij. d. **P**er multas tribulationes etc. **L**uc. viij. d. **N**onne oportuit christum pati. **P**s. De torrente in via bibet. q. d. debetis clauem habere in humero: sicut ego qui pro vobis ponere volo animam meam. **E**sa. xxiij. f. **D**abo clauem domus david super humerum eius. **H**oc autem eis dicit: ne de potestate superbiant. q. d. ibi est honor: sed et onus. **A** senioribus et scribis / **S**acerdotibus. **D**icere. v. a. **I**bo ad optimates et loquar eis: **I**psi enim cognouerunt viam domini et iudicium dei sui: **E**t ecce magis hi contemserunt iugum / ruperunt vincula. **D**icere. xij. b. **F**acta est mihi hereditas mea quasi leo in silua: dedit me vocem. **E**t occidi et tertia die resurgere. **D**icere. vj. a. **D**ivificabit nos post duos dies et tertia die suscitabit nos et vivemus in prospectu eius. **P**rimus dies est iesus in iuncta / est dies culpe. **S**ecundus est sepelitus / est dies placentie. **T**ertius dies est resurrexit / est dies penitentie. **C**hrystostomus. **S**i in plura sensibilibus qui preparatus est ad occisionem / strenuor est vel probior et hostibus terribilior: quibus eum rex non possit suscitare post mortem sub quo militat: multo magis in his preliis quando et resurrectionis tanta spes est. **E**t assumens eum petrus / separatim: ne coram aliis magistrum arguat. **R**epit increpare illum / ex amore. **D**icens: absit a te domine. **T**ullius de amicitia. **N**ec enim ut ad fabulas redeam: **T**roiam neoptolemus capere potuisset: si lycomedem apud quem nutritus fuerat multis cum lacrimis iter suum impedire volentem audire voluisset. **H**oc est consilium david ad vriam. **R**eg. xij. b. **V**ade in domum tuam et lava pedes tuos. **N**on erit tibi hoc: ut patiar.

Hieronymus dicit quod in greco habet: Propitius sis tibi domine: quod melius est. **Q**ui iherusalem dixit petro: vade post me sathana. **H**ieronymus. **Q**ui putat quod petrus non sit correptus / sed malignus / spiritus qui hoc dicere apostolum suggererat: **S**ed mihi hic error apostolicus de pietatis affectu veniens nunquam incensus diaboli videbitur. **H**oc satis etiam potest perpendi per verba cum dicit dominus: **V**ade post me: **H**oc enim non dixisset diabolo. **D**ixit autem sathana petrus ex nimio seruoze: quod non poterat de passionis eius audire. **A**l forte hoc dicit ex perturbatione mentis: sicut amicus audito grandi malo amici dicit: **N**unquam hoc erit: **I**tem **D**omine: non erit tibi hoc. **Q**ui conuersus dixit petro: **V**ade post me sathana: scandalum es mihi: quod non scapis ea que dei sunt: sed ea que hominum. **T**unc iesus dixit discipulis suis: **S**i quis vult post me venire abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. **Q**ui enim voluerit animam suam salvam facere / perdet eam.

Marci. 8. d. Luc. 9. d.

Chrystostomus. **Q**ui revelationem accepit: quod beatificus est / ita cito cecidit: quod filius dei est didicerat: quod crucis est et resurrectionis non nouerat. **S**i petrus sathanas vocatus est: quid patient qui postea infirmus fuit in mysterio crucis: **E**t non dixit: sathanas locutus est pro te: **E**t enim desiderium diaboli erat non pati christum. **Q**uia tu estimas indignum esse pati: ego dico consilium esse non pati. **S**candalum es mihi. **I**. causa offensiois. **E**t dicit hoc petrus sathanas: quod aduersus dominum: sed ex amore et zelo. **D**iaboli. **S**. iij. b. q. aduersus dominum et suis ex malicia et odio. **E**t nota quod non ideo repellit petrus / sed sequi iubet. **Q**uia non scapis ea que dei sunt: sed ea que hominum / carnalium. **C**ontra illud **C**ol. iij. a. **Q**ue sursum sunt sapite: non que super terram. **T**unc iesus dixit discipulis suis. **C**hrystostomus. **T**unc quod petrus audierat: vade. q. d. non solum noli prohibere passiones: quia etiam oportet te eas subire si vis saluari. **U**nde subiungit: **S**ed quis vult post me venire. **C**hrystostomus. **S**i quis aurum daret aut thesaurum proponeret non vocaret cum violentia / sed omnes currerent homines: multo magis que sunt premoventia in celum. **S**i enim natura non persuadet tibi currere neque dignus es accipere / ideo non rogo: sed si quis vult venire / huic voco. **A**rneget semetipsum: sensus / affectum / et intellectum. **C**or. x. **C**hrystostomus. **N**on dixit neget: sed abneget: parua hac adfectione multam ostendens supabundantiam. **E**t ad quantum oportet abnegare se: **E**t ad mortem exprobrabilissimam tollat crucem. **C**hrystostomus. **N**ullus verecundetur crucem: circumferamus eam ut coronam. **E**t enim omnia que secundum nos sunt per crucem perficiuntur: **T**regum consecratio: **P**ropter hoc in domo / in ianuis et in fronte scribamus eam. **Q**uando igitur suggillaris / excogita causam et conditionem crucis. **C**or. vj. d. **E**mpus estis precio magno. **P**recium crucem dixit. **N**ec simpliciter eam digito insignire oportet: sed prius cum multa fide. **S**i ita insignueris visus tuus nullus prope stare poterit demonum: videns enim in quo plagam accepit. **S**i enim loca horrescimus in quibus inciduntur damna: excogitare debemus qualiter videns diabolus arma que bus captus est / abscedit. **C**rucem demones non terribiles / sed contemptibiles facit. **E**t tollat crucem suam: non meam: ne putes christi crucem sufficere sine tua. **S**ergo. **C**rucem tollitur: vel cum per abstinentiam corpus: vel cum per compassionem proximi animus affligitur. **I**tem cum sanguis effunditur. **E**t sequatur me. **C**hrystostomus. **L**atrones et sepulchrorum violatores multa difficulta patiuntur: ideo causam adducit ut propter eum sustineas. **I**tem ut alias frutes adducas: ideo dicit sequatur me: ut non solum fortitudinem que est in malis: sed et sobrietate et mansuetudinem et omnem ostendat prebiam. **H**oc enim est sequi oportet. **S**unt enim qui diaboli sequuntur et animas tradunt propter ipsum: vos autem propter christum magis aut propter vos. **Q**ui enim voluerit animam suam / vitam suam presentem siue sensualitatem / salvam facere. **P**erdet eam. **I**. vitam suam animam propter. **E**t est simplex relatio. **S**ed sic: **P**erdet: id est perditioni exponet / et persecutioni. **A**ct. xiiij. d. **P**er multas tribulationes oportet etc. **Q**ui autem perdidit

Et. tregm

Quia autē pdiderit animā suā / hic: **h** Propter me: non ppter aliud. **c** Inueniet eam / in futuro: vel etiā in pnti. Tempore enī plectionis inuenit homo cor suū. **ij.** Reg. vj. d. Inuenit seruus tuus cor suū vt adoraret te. **o** Quid enī pdest hoī si mūdū vnūersū lucretur

ais vero suę detrimētū patiat: emollit per prospa: **el** / **A**ut quā dabit ho cōmutationē pro aīa suā: Est cōmutatio retributiōis: et est cōmutatio redēptiōis. Pro aīa saluata. Pā. Calicē salutaris acclptā. Pro aīa dānata: nī bīl. i. quā retributio nem potest soluēdo dare pro aīa suā redemptā: Erte non sunt pdignę passioēs **et.** Roma. viij. d.

De. simo. c. matheus

1 pō. 115.

Roma. 2. a. Marc. 9. a. Luc. 9. d.

Qui autē pdiderit aīam suā / ppropf me / inueniet eā. Quid enī prodest homini si mūdū vnūersū lucret: anime vō suę detrimētū patiat: **A**ut quā dabit homo cōmutatio nem pro anima suā: Filius enim hoīs vēnturus est i gloria patris sui cū angelis suis: **h** et tūc reddet vnicuiq; fm ope ra ei. **A**mēn dico vobis: sūt quidam de hic stantib' q non

offerat panes deo suo. **H**ęc facies debet trāfigurari i solem. **U**n Apoc. j. d. Facies ei' sicut sol lucet in virtute sua. i. in meridie qñ calet et lucet: Sic debent lucere p scientiā: ardere p amorē. **Ecclj.** xij. d. Cor hoīs imurat facie illius: siue in bona siue in mala. **Prouerb.** xv. b. Cor gaudēs exhilarat facie. **P**er vestimēta laici. **Esa.** xlix. e. Tu ego dicis dñs: qz oib' his velut ornamento vestieris. **E**t debet consui vnitate fidelit et charitatis. **Quicūq;** g se vel aliū sepat a deo: dilacerat vestes suā. **H**ęc vestis debet se coaptare chriso p imitationē. **Eph.** v. a. Imitatores dei estote sicut filij charissimi. **S**ufficit huc tunc q sit alba in se et mūda: s' h nō sufficit faciet: imo opoztet vt alios illuminet sicut sol. **Sed Esa.** xlij. b. Obtenebrat' ē sol in ortu suo. **I**te qñ sol patit eclipsim: cetera discolorata apparēt. **Q**uidā autē sūt qui trāfigurari nō possūt vel alterari. **De qñ** **Diere.** xij. d. Nunqd potest ethiops mutare pellem suā. **Amos.** viij. b. Nūqd nō vt filij ethiopi estis vos? **I**te nota q qdā se figurat: aliq defigurat: aliq trāfigurāt. **F**igurāt se mulieres i q se pingūt. **Gal.** dicit **Esa.** lvij. b. **O**z nasti te regio vnguēto. **L**ales volūt dño p radice dñctis: s. v. f. **N**ō potes vnū capilli albū facere neq nigri. **D**efigurant se hypocrite et trutanni. **S.** vj. b. **E**xterminant facies suas. **E**t aliq se trāfigurāt: modo de vna forma in aliam. **H**i sunt inaniter gloriātes: qui sunt sicut cameleon. **S**ic trāfigurari nō est bonū: s' sicut trāfigurat' ē dñs. **Q**d sit post sex dies: qui sunt figurati per opera sex dierum: et per sex personas que interfuerūt trāfigurationi. **P**rima die lux facta ē: que significat cognitionē vt homo cognoscat se. **P**s. **M**escderunt neq intellexerūt: in tenebris ambulant. **H**uc operatio ni adaptat petrus: q agnoscens iterprat. **I**n secūda die factum est firmamentū et diuisę sunt aque ab aquis. **H**oc fit qñ homo separat cor suū a delictis carnis: **P**er firmamentū cor qd debet esse firmū: **P**er aqz que sub firmamēto: delictę carnis: **P**er aquas q sup firmamētū: spūales delictę intelligunt. **H**uc iacob' responder: q luctator dicit. **A**d h enī faciendum magna lucta indigem'. **T**ertia die ptilit terra herbā virentem et factē semē. **H**ęc ē bona opatio / ad quā homo post cognitionē sui et delectationū carnalū refrenationē se accingit. **H**uc respondit iohānes: **S**icut enī terra sine semine fructificare nō potest: sic nec cor sine gra. **Q**uarta die facta sūt luminaria vt pñt diei et nocti. **H**oc ē q cor humanū illustrat sapientia de diuinis que p solem designat: et sciētia de terrenis que p lunā et stellas. **P**ostq enī homo seipsum cognouit: et a delectationib' se sepauit: et i bonis opib' exercitat: ēi cū his duobus donis ordinat. **U**n **Esa.** xxvij. c. **Q**uē docebit dñs sciētia et quē intelligere faciet auditū: **A**blactatos a lacte: auulfos ab vberib'. **H**uc ridet bellas. **Ecclj.** xlvij. a. **S**urrexit bellas pbeta qñ ignis: hoc quātū ad cognitionē de diuinis que iustāmat es

facile autē meā videre nō poteris. i. diuinitatē. **r** **S**ic sol. **E**hyf. **T**ātū splendoris adaperuit: quantum potrant ferre. **s** **V**estimēta autē ei' facta sūt alba sic nix. **V**estimēta / humanitas chrisi qbus induit' iacob bñdicit a pte. **E**t sicut solis splendor in infinitū splendore nūis excedit: ita splendor deitatis splendore humanitatis. **Berth.** **Q**ui vestit' in terra despectus: in monte refulget. **N**ota autē q in hac trāfiguratioe significat trāfiguratio corporis mystici. **F**acies sūt clerici: qz sicut p factē cognoscitur homo: sic p clericos debet cognosci chris'. **P**er terea in nulla parte corporis ita indecēs ē macula sicut i facies **Leuit.** xxj. d. **Q**ui habuerit maculā nō

gustabunt mortem / donec videant filiū hoīs venientem in regno suo. **C**apl. XVII. **Q** post dies sex assumpsit iesus petrū et iohannem fratrem eius: et duxit illos in montem excelsum seorsum: et trāfiguratus ē ante eos. **E**t respplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.

Qui autē pdiderit aīam suā / ppropf me / inueniet eā. Quid enī prodest homini si mūdū vnūersū lucret: anime vō suę detrimētū patiat: **A**ut quā dabit homo cōmutatio nem pro anima suā: Filius enim hoīs vēnturus est i gloria patris sui cū angelis suis: **h** et tūc reddet vnicuiq; fm ope ra ei. **A**mēn dico vobis: sūt quidam de hic stantib' q non offerat panes deo suo. **H**ęc facies debet trāfigurari i solem. **U**n Apoc. j. d. Facies ei' sicut sol lucet in virtute sua. i. in meridie qñ calet et lucet: Sic debent lucere p scientiā: ardere p amorē. **Ecclj.** xij. d. Cor hoīs imurat facie illius: siue in bona siue in mala. **Prouerb.** xv. b. Cor gaudēs exhilarat facie. **P**er vestimēta laici. **Esa.** xlix. e. Tu ego dicis dñs: qz oib' his velut ornamento vestieris. **E**t debet consui vnitate fidelit et charitatis. **Quicūq;** g se vel aliū sepat a deo: dilacerat vestes suā. **H**ęc vestis debet se coaptare chriso p imitationē. **Eph.** v. a. Imitatores dei estote sicut filij charissimi. **S**ufficit huc tunc q sit alba in se et mūda: s' h nō sufficit faciet: imo opoztet vt alios illuminet sicut sol. **Sed Esa.** xlij. b. Obtenebrat' ē sol in ortu suo. **I**te qñ sol patit eclipsim: cetera discolorata apparēt. **Q**uidā autē sūt qui trāfigurari nō possūt vel alterari. **De qñ** **Diere.** xij. d. Nunqd potest ethiops mutare pellem suā. **Amos.** viij. b. Nūqd nō vt filij ethiopi estis vos? **I**te nota q qdā se figurat: aliq defigurat: aliq trāfigurāt. **F**igurāt se mulieres i q se pingūt. **Gal.** dicit **Esa.** lvij. b. **O**z nasti te regio vnguēto. **L**ales volūt dño p radice dñctis: s. v. f. **N**ō potes vnū capilli albū facere neq nigri. **D**efigurant se hypocrite et trutanni. **S.** vj. b. **E**xterminant facies suas. **E**t aliq se trāfigurāt: modo de vna forma in aliam. **H**i sunt inaniter gloriātes: qui sunt sicut cameleon. **S**ic trāfigurari nō est bonū: s' sicut trāfigurat' ē dñs. **Q**d sit post sex dies: qui sunt figurati per opera sex dierum: et per sex personas que interfuerūt trāfigurationi. **P**rima die lux facta ē: que significat cognitionē vt homo cognoscat se. **P**s. **M**escderunt neq intellexerūt: in tenebris ambulant. **H**uc operatio ni adaptat petrus: q agnoscens iterprat. **I**n secūda die factum est firmamentū et diuisę sunt aque ab aquis. **H**oc fit qñ homo separat cor suū a delictis carnis: **P**er firmamentū cor qd debet esse firmū: **P**er aqz que sub firmamēto: delictę carnis: **P**er aquas q sup firmamētū: spūales delictę intelligunt. **H**uc iacob' responder: q luctator dicit. **A**d h enī faciendum magna lucta indigem'. **T**ertia die ptilit terra herbā virentem et factē semē. **H**ęc ē bona opatio / ad quā homo post cognitionē sui et delectationū carnalū refrenationē se accingit. **H**uc respondit iohānes: **S**icut enī terra sine semine fructificare nō potest: sic nec cor sine gra. **Q**uarta die facta sūt luminaria vt pñt diei et nocti. **H**oc ē q cor humanū illustrat sapientia de diuinis que p solem designat: et sciētia de terrenis que p lunā et stellas. **P**ostq enī homo seipsum cognouit: et a delectationib' se sepauit: et i bonis opib' exercitat: ēi cū his duobus donis ordinat. **U**n **Esa.** xxvij. c. **Q**uē docebit dñs sciētia et quē intelligere faciet auditū: **A**blactatos a lacte: auulfos ab vberib'. **H**uc ridet bellas. **Ecclj.** xlvij. a. **S**urrexit bellas pbeta qñ ignis: hoc quātū ad cognitionē de diuinis que iustāmat es

Marc. 9. a. Luc. 9. d.

ps. 58.

Q post dies sex etc. In hoc capitulo agitur de fide et effectu fidei. Et primo de trāsitu passionis ad gloriā innuit. **S**cōdo infidelitatis ad fidē vt culpe i gratiā. **T**ertio mortis in resurrectionē. **Q**uarto scādall' alioy ad pacem. **D**icit g: **U** post dies sex. **I**dē dicit **M**arcus ix. a. **S**ed **L**ucas ix. d. **P**ost octo dies. **S**ed **L**ucas ponit p mū in q pñsit: et extremū quo cōpleuit: **D**atthē' et **D**arcus / medios. **M** **A**ssumpsit iesus petrū et iacobū et iohannē fratres eius. **C**ōtra. **A**mb. sup **L**ucā. ix. **Q**ui pñt' inter aplos solū sacerdotale accepit: **E**t ita fuit iacobus al phei. **I**dē videt sentire **A**ug' sup eplā ad **G**al. **S**ol. **Q**ui pñus inter aplos / hoc dicit ad differētiā **S**tephani. **S**olū sacerdotale. i. solū veri sacer dotis. i. celi in quo ē chris' sacerdos interpellās pro nobis. **A**d autē dicit **A**ug' / opinio est. **E**hyf. **Q**uare istos pte ceteris elegit: **P**ropf pteeminētis quā habebāt. **I**te nō fuit in uisus **D**atthē' qui istos scripsit sibi platos: quilibet enī inter illo s alteri' gloriā diligeat. **N** **E**t duxit illos in montē excelsum. i. vitā eternā. **E**xo. xv. c. **I**ntroduces eos et plātabi s eos i monte hereditat' tug. **O** **S**eorū / a strepitu mūdi. **S.** xij. e. **D**imissis turbis / apollis parabolās aperit. **P** **E**t trāfigurat' ē ante eos. **J**ob. xlij. c. **Q**ui diligit me diliget a pte meo: et manifestabo illi meipm. **q** **E**t respplenduit facies eius. i. diuinitas. **E**xo. xxxij. d. **Q**uidēis postiora mea. i. humanitatē meā:

que inflamat et illuminat et trahit ad supra: et verbum ipsi quasi facula ardebat / quantum ad scientiam de inferis. Quinta die sunt pisces et aves de aqua: quia habita cognitione praedicta homo fastidit temporalia et desiderat aeterna. Autis nunquam descendit ad terram nisi propter necessitatem. Hinc operantur fructus moyses / qui sumptus ab aquis. Sexta die homo factus est ad similitudinem et similitudinem dei: In his significat quia percedentia sunt rationem debent fieri. In hunc homo est similis deo: qui omnia fecit in numero: ponderet et mensura. Hinc videtur se / sus: quia in filio equalitatis: ut dicit Hilarius et Aug. Si homo habet ista sex recte transi-

† Sap. 11. d.

De col. d. 5. c. fl.

Eccl. 19. d. Ps. 44.

St. lucas

gura: et facies eius erit sicut sol. Per faciem homo inferos. Si enim facies hominis turpis / et ipse torus turpis: Per faciem enim cognoscitur homo. Ps. Dis gloria eius sicut regis. Et vestimenta eius erunt candida sicut nix: id est corpus. Eccl. ix. b. Omni tempore vestimenta tua sint candida. Vel vestimenta sunt opera quae calefaciunt: turpitudine tegunt: et ornant sicut vestes. Praeterea vestes non debent multum elongari in hyeme: ne lura praebant: sic opera nostra non debent elongari ut videantur. **Et ecce apparuerunt illis moyses et helias cum eo loquentes.** Sup. Numeri dicit Origenes. quod in hac apparitione oravit moyses pro populo suo. Item iohannes Scotus. Helias non in suo corpore: non in aliqua materia alius de assumpta apparuit: sed quadam ineffabili virtute soli deo cognita inuisibilis spiritus per se visibilis factus est. Hic signum de celo: helia inde descendit quo et ascendit: et moyses ab inferis resurgente. Unde Esa. vii. b. Perte tibi signum a domino deo tuo: sive in profundum inferni: sive in excelsum supra. Ideo autem videtur et mortuus apparere: ut significet christum mortuum et iterum victurum: Et ut nos sicut vivit deo: mortui mundo. Col. ii. a. Mortui enim estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Loquebant autem moyses et helias cum domino de passione eius et resurrectione. Unde Lucas. ix. d. dicit: Dicebant excessum eius quod complecturus erat in iherusalem. Excessum vocat mortem in qua eius humilitas omnem excessit: vel ipse omnem hominem per humilitatem. **Respondens autem petrus dixit ad iesum: domine bone nos habes esse.** Marc. ix. a. Lucas. ix. d. dicit: Mesclebat quod diceret. Si stilla copellebat eum ita dicere: quod gerit de abyssi plenitudine: Eccl. xxiij. d. Consilium illius in abyssi multa. I. Cor. ij. c. Oculum non vidit etc. Stola enim corporis non gustat nisi supflua quaedam stola anime. **Si vis.** Chrysostomus. Timens increpare sicut supra: permittit: si vis. Idem. Si voluerim / videbimus et nos christum multo splendidius tunc illi. Tunc venit cum moyses et helias: post ventum cum milibus angelorum et plebibus: non nube super caput eius / sed celo tracto: sicut vela iudicis retrahunt ut possit audiri tempe cause. **Faciamus hic tria tabernacula: tibi unum / moysi unum / et helie unum.** Hoc est: in lege / in prophetis et in euangelio contemplabimur. Hic tria tabernacula est euangelium: si tria queris / fac unum quasi tria: patrem et filium / et spiritum sanctum: nequaquam preterens servus domino. Bern. Adhuc bodie notat: quicquid legis prophetis et euangelio tria facere tabernacula cupit: cum hęc nequaquam valeat ab invicem separari. **Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obstravit eos: et ex luciditate obstravit sicut lupus ex radijs solis.** **Et ecce vox de nube dicebat.** Vox de nube: vox gratie pulsantis et loquentis in corde. Cant. ij. d. Sonet vox tua etc. **Hic est filius meus.** Billib. Terre si filius altius esset quam pater esset: non posset pater in filio sibi complacere. Quid est dicere: complacui tibi / nisi sic placui tibi in meipso: ita placui in filio. **Dilectus.**

Can. ij. d. Dilectus meus mihi et ego illi. **In quo mihi complacui.** Sic notat identitatem essentiae et diversitatem personarum: quasi / quod complacet patri in filio: sic in filio complacet spiritus sancto. Econverso ad se sibi displicuit. An. Gen. vi. b. Penitet me fecisse hominem. **Plurimum audite.** Hoc idem precepit moyses / Deut. xviij. c. Prophetam de gente tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi dominus deus tuus: plurimum audite. **Et audietes discipuli ceciderunt in faciem suam: et timuerunt valde.** Et accessit iesus et tetigit eos: dixitque eis: Surgite / nolite timere. Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum iesum. Et descendentibus illis de monte precepit iesus / dicens: Ne mini dixerit visionem / donec filius hominis a mortuis resurgat.

Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam: et timuerunt valde. Et accessit iesus et tetigit eos: dixitque eis: Surgite / nolite timere. Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum iesum. Et descendentibus illis de monte precepit iesus / dicens: Ne mini dixerit visionem / donec filius hominis a mortuis resurgat.

tudo montis et solitudo et silentium et transfiguratio plena erat horrore hic: et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam: quia discipuli debent humiliari intellectu et affectu. Proverb. ij. a. Inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Et cecidi in faciem meam. Breg. In quanta miseria cecidimus / quod ipsum bonum ferre non possumus ad quod creati sumus. Daniel. x. b. Vidi visionem hanc gratam et non remansit in me fortitudo. Hic. Quamquam ampliora fuerit: tanto magis ad infima collabatur si ignoraverit mensuram suam. Job. xxvij. d. Cum vix audierimus vna stilla sermonis eius / quod poterit tonitruum magnitudinis eius intueri: Daniel. viij. e. Pavens corruis in faciem meam. Iudith xij. d. Achior in pauore cecidit in faciem suam super terram. Iob. xij. c. Ceciderunt super terram in faciem suam. Isti in faciem. Contra hunc retro cecidit. I. Reg. iiij. c. **Et timuerunt valde.** Chrysostomus. Non solum timores sed adorantes. **Et accessit iesus.** Iob. xij. a. Nemo venit ad patrem nisi per me. **Et tetigit eos.** Dan. x. b. Danus tetigit me et erexit me super genua. Eccl. ij. a. Statuit me super pedes meos. Gen. xxvij. c. Accede huc ut tangam te filium meum. **Dixitque eis: surgite nolite timere: deus enim non est nisi solum iesus.** Si enim moyses et helias pleuerant eum iesum: vox patris videtur esse icerra cui dedisset testimonium: an moyses an helie / an christo. Allegorice. Ablata nube videtur iesus: et moyses et helias evanuisse: quia postquam legis et prophetarum umbra discessit: quae velamento suo apostolos tegerat: apostoli enim iudici fuerunt / et eis fuit velata scriptura. Unde: Operuit cedros umbra dei. Luc. xij. g. Aperuit eis sensum: notum lumen in euangelio reperit. **Et descendentibus illis de monte precepit iesus dicens: nemini dixerit visionem hanc.** Prima causa fuit in incredulis est gratia futuri regni quam illis ostenderat. propter ignominiam passionis quam primo erat passurus. Secunda causa ne apud rudes crucis sequens scandalum faceret. scilicet maioris culpe. I. Pet. ij. d. Vultus erat illis etc. **Donec filius hominis a mortuis resurgat:** Tunc erit tempus narrandi. Eccl. viij. a. Omni negotio tempus est et oportunitas. Eccl. xj. d. Ne laudes hominem in vita sua. Luc. xij. e. Quis putas est fidelis dispensator et prudens quod constituit dominus super familiam suam ut det illi in tempore tractat mensuram. Proverb. xxv. b. Vasa aurea in lectis argenteis quod loquitur verbum in tempore suo. **Poralis. Et descendentibus illis.** Ps. Ascendunt montes et descendunt campi: de contemplativa ad activam: et hoc cum iesu. **Remini dixeritis: quasi non predicant transfigurationem quam non fuerunt transfigurati.** I. Cor. xv. f. Qualis celestis: tales et celestes. Et hi dicunt christi visionem: quia ostendit in se ad videndum quod predicant auditoribus. Abacuk. ij. a. Scribe visum et explana eum super tabulas ut percurrat qui legerit eum. **A mortuis.** Sic predicator debet resurgere a mortuis ut novus sit in aia et exteriori conversatione. Hic est perfecta transfiguratio: ut splendet facies mens deo: et vestimenta proximo. **Et interrogaverunt eum**

Allegorice

Poralis Ps. 103.

Et interrogauerunt eum discipuli eius dicentes: ad ergo scribe. i. legis interpretes et doctores. b. Dicunt quod heliam oportet primum venire. Credebant apostoli hanc transfigurationem esse viciniam resurrectionis: et querunt quare si iam venit in gloria: quomodo cursor eius helias disparuit. c. At ille respondens ait illis: helias quidem venturus est in propria persona ante factum aduentum: sed non iam venit helias: id est similis helie: in austeritate viuendi: in preuentu dicitur: in fortitudine animi qua resistit herodi: scilicet iohannes. d. Et restituet omnia. Chrysostomus. Helias restituet omnia: non timor sed quod prelati usque ad diem illam. e. Dulcius enim predicatus est christus ante herodem ideo facillius ipse suadebit. f. Dico autem vobis quod helias iam venit. i. iohannes. Luc. ix. b. Ipse procedet ante illum in spiritu et virtute helie. g. Et non cognouerunt. i. despexerunt herodes et hi quorum consilio decollatus est. xliij. a. h. Sed fecerunt in eo: non in eum. i. contra eum: h. Quicquid voluerunt. In hoc notat iohannis humiliter patientiam. Chrysostomus. A passione iohannis rememorat eius patientiam suam in exemplo. i. Sic et filii hominis passuri sunt ab eis. i. a iudicibus herode patiente. Luc. xliij. b. quoniam illuserunt ei in veste alba. k. Tunc intellexerunt discipuli quod de iohanne baptista dixisset eis: quod videbatur hoc impleri in eo quod dixerat. l. Et cum venisset ad turbam. In activa est turbatio. Luc. x. g. Martha martha sollicita es et turbata. Cant. vii. d. Egrediamur in agrum. Ps. Indina oculos tuos et descende. Esa. lxvij. a. Utinam dirumpes oculos et descenderes. m. Accessit ad eum homo genibus prostratus ante eum. Eccl. xxxij. a. Rectorum te posuerunt non extollit. n. Dicens: domine miserere filio meo quod lunaticus est et male patitur: nam sepe cadit in ignem et crebro in aqua. Exponit incommoda. Chrysostomus. Infirmitas valde erat homo: ut patet ex multis. Marc. ix. c. Attulit filium meum ad te habere spiritum immundum. In hoc autem surdo spiritum marcum significat quod populus iudaeus fuit surdus: id est inobediens deo. Esa. xliij. c. Quis surdus nisi ad quem nescios meos misi: Et mutus. Esa. lvi. d. Antuerunt canes muti non valentes latrare. Ut comparat eos sodomem: quoniam interpretatur muta: et gomorreum quoniam interpretatur aspera et distorta et inobediens et surda. Moraliter. o. Quia lunaticus. Instabilis est lunaticus vel ex delictis siue diuitiis furiosus. Crescente luna mare crescit. Eccl. xliij. b. Defectus. i. defectus spiritus nominis eius. i. lunae. Bene dicitur nomen: quod si noietur diues oportet ut multa expendat. Eccl. xxvij. a. Stultus ut luna mutat. Luna quolibet mense estate facit et hyeme: sed stultus quolibet die. p. In ignem et cupiditatis. q. Sepe et crebro in aqua luxurie. Nota ordinem. Post ignem cupiditatis: aqua luxurie. r. Et obtuli eum discipulis tuis: bis quod interfuerunt transfigurationi. i. Cor. iij. d. Nos autem reuelata facie gloria dei speculantes in eadem imagine transformamur a claritate in claritatem tanquam a domini spiritu. s. Et non potuerunt eum curare. Chrysostomus. Discipuli infirmati sunt: non oes. Colunt enim istum non aderat: id dicit: non potuerunt. t. Respondens autem iesus ait: non tedio affectus domine nec iratus hominis vitio. u. Generatio incredula et factitiosa et peruersa. i. in peiorem partem versa. hęc sunt g

duo peccata incredula et peruersa. See. x. c. Corripserunt propter duas iniquitates suas. y. Quousque ero vobiscum: per corpalem presentiam: per miraculorum efficaciam: per necessitatum prudentiam: per infirmitatis vestre patientiam. z. Quousque patiar vos. i. viam sustinebo obstinationem. a. Afferte huc illi ad me. b. le ro. Propter peccatum suum a salute longe positum vel factum: et ob hoc demonio traditum. Chrysostomus. Si infidelitas patris fuit causa quare non exiit demon: quare accusat discipulos? Quia impossibile est eis sine eis qui offerunt eum fide in multis locis curare. Ab helice nullo credente mortuus suscitatus est. iij. Reg. xij. d. b. Et increpauit illum iesus. Luc. ix. videt i. Glo. q. si puer vtm patiens sed diabolus vim inferens increpatur: vel ipse puer vult Rab. Nota autem quod dominus increpat

Marc. 9. b.

37. turbas

Marc. 9. c. Luc. 9. e.

Ps. 145.

Moraliter

Marc. 9. c. Luc. 9. e.

Luc. 17. b.

Ps. 76. Ps. 105.

sepe cadit in ignem et crebro in aqua. Et obtuli eum discipulis tuis: et non potuerunt eum curare. Respondens autem iesus ait: O generatio incredula et peruersa: quousque ero vobiscum? Quousque patiar vos? Afferte huc illi ad me. Et increpauit illum iesus: et exiit ab eo demonium: et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad iesum secreto: et dixerunt: Quare nos non potuimus eijcere illum? Dicit illi iesus. Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis: si habueritis fidem sicut granum synapis: dicetis monti huic: transfer hunc et trasibit:

per flagella. Virga enim diuisa est mare: quod malicia vni horum obliuione facit luxurie magne. Eccl. xj. d. Item per minas. Ps. Illuxerunt conuulsiones tue orbi terre. Super montes etiam preplatuos quicquid stabunt aqua luxurie. Ps. Ab increpatione tua fugient: a voce tonitruus tui formidabunt. c. Et exiit ab eo demonium: clamans et discerpens: egro pro turbato et in terra glisio: Marc. ix. d. d. Et curatus est puer ex illa hora. Dicitur. Puer. i. purus: quod curatus. Col. iij. b. Expoli: antes vos veteres hominem cum actibus suis et idones noui hominem qui renouatur in agnitione secundum imaginem eius qui creauit eum. Eccl. xxxvij. a. Donora medicum pro necessitate. Dicitur. vlij. g. Nunquid resina non est in galaad aut medicus non est tibi etc. e. Tunc accesserunt discipuli ad iesum. Post increpationem accedunt et non fugiunt arguentem. Job. v. c. Increpatione domini ne reprobes: quod ipse vulnerat et medetur: percussit et manus eius sanabunt. Proverb. xv. a. Stultus irridet disciplinam patris: qui autem custodit increpationes astutior fiet. f. Secreto. Chrysostomus. Forte timebant ne gratiam perdidissent miraculorum quam acceperant. g. x. a. ideo secreto interrogabant non propter verecundiam. g. Et dixerunt quare nos non potuimus eijcere illum? Dicit illis iesus propter incredulitatem vestram. propter fidei modicitatem. h. Dicitur. Dicitur in morte demorante et ipsis cum turba residentibus fides tepuerat. h. Amen quippe dico vobis: si habueritis fidem sicut granum synapis: dicetis huic monti trasibit huc et trasibit. hinc insultrat quidam heretici fidelibus: quasi si fidem haberetis hoc possentis: quia ergo non potestis signum est quod fidem non habetis. Sed mons dicitur hic diabolus. Item arguit quidam apostolos fuisse infideles: penitus male intelligentes. Dicunt enim: Si habueritis fidem sicut granum synapis: id est quod modicum. q. d. dominus: vos nullam fidem habetis. Sed dominus grano synapis fidem comparauit propter humilitatem et seruos. q. d. si habueritis fidem humilem ad alios: et feruetis apud vos: tunc potestis hoc facere. i. Cor. xij. a. Si habueris omnem fidem ita ut montes transferam: charitatem autem non habueris nihil sum. Nota autem quod ad litteram sancti leguntur fecisse hoc: quibus dominus intelligat de monte diabolo. Legitur enim quod ad preces beati bernardi lapis quidam transfatus est qui impediens erat horum. Et ad petitionem gregozij cesariensis restrictus est mons magnus ut dilataretur eius ecclesia. Et nihil impossibile

Euangelij scdm Mattheum

Et nihil impossibile erit vobis. Marc. ix. d. Omnia possibilis sunt credenti. Ps. Transferent montes in cor maris. b. Hoc autem genus: id est peccata quibus impugnat hoc genus demonij. s. luxuria et cupiditas. c. Ad eijcitur nisi per orationem et ieiunium. Contra. Luc. xi. f. Date elemosynam et ecce omnia munda sunt vobis. Sol. Omnia que in prandio excelsimus. s. in modicis. Vel omnia per orationem impetrantur nobis gratiam. Vel Luc. 9. e. in elemosyna ordinata est ieiunium. Tob. xij. b. Bona est oratio cum ieiunio et elemosyna. Hiero. super Marc. ix. Ieiunio passiones corporis oratione sanantur pestes mentis. Chrysostomus. Nihil est homine potenti. p. pte orate. Qui orat cum ieiunio duplices alas habet: neque oscitat neque torpet.

Conuersantibus autem etc. Berni. Conuersantibus in galilea ostendit transmigrationem suam. Galilea enim interpretatur transmigrationem. e. Et tertia die resurget. Leta tristibus miscet. f. Et contristati sunt vehementer. Chrysostomus. Neque moyses neque helias neque vox patris neque resurrectio prenucciata: et post paucos tres dies poterat eos cohibere a tristitia. g. Et cum venisset capharnaum accesserunt qui didrachmam accipiebant: ad opus augusti cesaris. Per augustum enim cesarem: iudea facta est tributaria: plus tamen per pompeium: et omnes ceteri capite tenebantur. Unde Luc. ij. a. Maria cum ioseph profectus est in bethleem ut profiteretur. Pompeius autem quibus ea fecisset tributaria: tamen non redegit ea ad tributum capitale: sed reddebant singule civitates summam pecunie. Didrachma autem dicebatur ceteri caput. s. denarius qui solvebatur pro capite. Beda dicit: quod drachma drachme numerus est certe quantitatis habens inscriptionem regis imaginem et superscriptionem: et valebat decem numeros visuales. Drachma drachmarum nomen est ponderis: et pertinet didrachmata. s. quatuor statheres. Didrachma drachme: moneta ut predictum est secundum Bedam. De quo Luc. xv. b. Drachma drachmarum: vel indeclinabile secundum Rab. genus est ponderis. s. quarta pars statheris vel septem vncie. Item dragma dragmarum: genus est carminis. s. canticum persarum: quo composita sunt cantica secundum carmen amoris. Unde Vandalucator in postillis: Vallem audire que docere quomodo declinetur quod dicitur: dulcia cantica dragmarum vel dragmarum. Item aliter. Dragma dragme nomen est ponderis. s. septima pars vncie: vel cantus qui in choro cantatur: cum. s. alij precipiunt et alij respondent. Dragma dragmarum idem quod interrogatio. Unde dragmaticum genus loquendi: quod fit per interrogationem et responsionem. Item nota stather est siclus habens obolos viginti. Drachma quarta pars statheris habens obolos quinq. Didrachma duo drachmata habens obolos decem. Iesus autem libertatem dat. Job. viij. e. Si filius liberaverit vos: vere liberi estis. h. Ad petrum. Pre signorum multitudine non audet ipsum aggredi: sed petrum. Querebant enim fideliter vel maliciose: volentes scire an cesari tradideret et ut caperet denegantem. Et dixerunt ei: magister vester non solvit didrachmam. In capharnaum: id est in agro pinguedinis petitur tributum a domino: Ideo dicit Luc. vij. v. De vobis dicitur quibus habetis hic etc. k. Air: etiam quasi non. Simile. s. xv. c. Etiam dicitur: id est verum est. l. Et cum intrasset in domum preuenit eum iesus. Preuenit iesus iater-

rogationem petri ne discipuli scandalizarent ad postulationem tributi: cum videat eum scire que eo absente gesta erat. m. Dicentes: quid tibi videtur simon: reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum: id est redditus de capite: n. A filiis suis an ab alienis: Iudex mundi iudicium gerit petri: ut nullus contemner alterius hominis sententiam si bona est. Hoc autem est contra multos qui damnant quicquid ab alio dicitur. o. At ille dixit: ab alienis. Dixit illi iesus: Ergo liberi sunt filij. Et autem non scandalizemus eos: vade ad mare et mitte hamum: et eum piscem qui primus ascenderit tolle. Et aperto ore eius inuenies statherem: illum sumens da eis pro me et te. Ca. XVIII

In illa hora accesserunt discipuli ad iesum: dicitur: Quis putas maior est in regno celorum? Et ad-

scandalum. q. Vade ad mare struthionis. r. Et mitte hamum: copunctionis. Vel hamus christi: ferris deitas: et caro: tinea generatio christi secundum carnem. Job. xl. c. An extrahere poteris leuitaban hamo: s. Et cum piscem qui primus ascenderit tolle. i. christum qui primus voluit ascendere. t. Et aperto ore eius inuenies statherem. s. et aperit: cum intentione persuasionis eius per confessionem reuelat. Job. xij. a. In medullis oris eius quod irabit: stather est confessio de commissis et omissis contra decalogum. Hoc prode redimere iesus. i. gratia recipat salutis et peccator liberat. v. Illi sumens da eis pro me et pro te. Chrysostomus. Cur non ex reconditis lubet dare tributum: Et se ostendat etiam dominum maris. Vagus enim erat predicare quoniam inceder piscis qui tributum soluet. Origenes. Si ille qui nihil in se obrutus: cesaris soluit tamen tributum cum liber esset ex omnibus: quanto magis est necessarius nos tributa carnis expendere et negociationis nostre vectigalia pensitare? Seneca. Dorsus et exitum: luctus: dolores: non sunt supplicia: sed tributa vitium. Roma. xij. b. Cui tributum: tributum. i. xxij. c. Reddite que sunt cesaris cesari.

In illa hora accesserunt etc. Expo. Ca. XVIII. Supra egit mattheus de ascensu et descensu discipulorum de monte cum iesu: hic determinat qualia debent esse opera descendentium de monte contemplationis ad actiuam predicationem: ubi sunt maxime caueda scandala. Unde predictum: Et autem non scandalizemus eos etc. Primo ergo dicit in hoc capitulo quis possit intrare in regnum sine scandalo. s. vere humilis: Unde: Nisi uersi fuerint etc. Secundo ne scandalizemus: ibi: Qui autem scandalizauerit etc. Tertio ne scandalizemur: ibi: Si autem manus etc. Quarto ut caueamus pusillitas ne ab alijs scandalizemur: ibi: Videte ne stemmatum vnum etc. Quinto ut scandalizatos. i. lapsos quantis in nobis est releuemur: ibi: Si autem peccauerit etc. Sexto de reliquis scandalis a nobis amouendis: ibi: Dne quoties etc. Dicit ergo. x. In illa hora accesserunt discipuli ad iesum dicentes: quis putas maior est in regno celorum? Putabant enim apostoli petrum esse prelatum omnibus. Chrysostomus. Vide quia de primatibus terrenis non contendunt: nos neque ad infirmitatem eorum peruenimus: Non enim querimus quis maior est in regno celorum: sed quis maior in regno terre: quod potentior: quod copiosior. y. Et aduocans iesus puulum: quem secundum marcum complexus est: Marc. ix. e. Paruulus dicitur in respectu paruulus: qui se humiliat etiam sine respectu aliorum. Tales vocat quasi sibi similes. Esa. lx. b. Paruulus uatus est nobis. Seneca. Pueri bos amant cum quibus ludere

Et si uerit. Eccl. xij. c.

11. q. 2. c. m. num: et. q. 2. inter verba. 23. q. vii. c. tributum.

Marc. 9. c. Luc. 9. f.

consueverunt. Ecclj. xliij. c. Omnis homo simili sui sociabitur. Lucj. xliij. b. Recube in nouissimo loco: ecce paruulus. Ami ce ascende: ecce aduocatio. **S**tatuit eum in medio eorum: qz vera humilitas stabilis est vt terra: z ipsa est centrū aliarum virtutum: Immo humilitas virtus est: cuius centrum vbicqz est / circumferentia nusqz. **A**bi cupqz enī sit humilis semp se corde tenet i timo / nunqz reputat se in summo. **P**hil. iij. c. Ego non arbitror me cōprehēdit / se. **I**n medio .i. in corde qd in medio est. **U**nde. s. xj. d. Discite a me z. **N**ota qz est puer bonus z malus. **D**e bono: **A**erfus. **C**redulus inculc^o simplex placabilis insonis: **C**astus ouans plorans humilis renēs cito credit. **D**e malo. **M**are rozu tinea soz dens paruus perit esca: **D**ebilis insipiens sine dente pilo ratione. **E**t dixit: amē dico vobis: nisi uersi fueritis / z a vestra elatione. q. d. vos altercamini de primatibus: ego autem non ingressu regni dignū inquit nisi valde humillem. **N**isi uersi zc. **P**s. Jordanis uersus est retrosum. **J**osue. iij. d. Steterunt aque iordanis de descendentes in loco vno: z adinstar inōis intumescētes. **Q**uia qz se humiliat exalta bitur. **E**t efficiamini sicut paruuli: id est humiles. **N**o intrabitis in regnū celoz / per ostiū ecclesie: id est christū: **J**ob. x. b. **Q**uicūqz g humiliauerit se. q. d. paruuli intrāt: sed qui intrāt sunt magni: ergo quāto minor: tanto maior in regno celoz. **S**icut paruulus iste: vt talis fiat p gratiā / qualis puer ē per naturā. **H**ic est maior. i. erit: vel est habēs causam qz facit eū maiorē. **A** / **I**oz / alijs / nō sic se habentib^o. **L**ucj. xviij. c. Omnis qz se exaltat humiliabit. **P**rouerb. xxix. d. **H**umilē spū suscipiet gratiā. **I**n regno celoz: duplici ecclesiastica vel euāgelica doctrina. **C**hryf. **D**omētaneg inuidie aploz occasio / et num mūdo humilitatis pstat refrigeriū. **E**t qz suscepit vnū paruulū talē in noīe meo. i. in honore. q. d. nō solum hic maior: sed etiā suscipiēs eū remunerāndus / z scandalizans puniēdus. s. x. d. **Q**ui recipit iustū zc. **1** **D**e suscipit. s. x. d. **Q**ui recipit vos: me recipit. **Q**ui autē scandalizauerit vnū de pusillis his. i. humilib^o z tñ infirmis: **D**agn^o enī non potest moueri defacili. **P**rouerb. xij. c. **N**ō tristabit iustū qd ei acciderit. **Q**ui in me credūt: **P**er qd notat qz habēt fidē z charitatē: z possūt ita scādalizari in via fidei z charitatis. **E**t h patet qz pelus est scandalizare stantē qz iam lapsum. **E**xpedi ei. i. multo vtilius est vel min^o malū. **E**t suspendat mola asinaria in collo ei^o z demergat in pfundū maris. **L**oq^o / **tur** fm ritū palestine: vbi ē ista pēna maloz criminū. **E**t est cōgruus ordo / vt pēne rīdeāt culpe: vt qz fuit alijs pēna scādali in via: puniat in lapide suspensio ne viā occupet. **A** / **D**oraliter ralis: sicut habet super **D**ar. per molā asinaria significatur pēna scandalizari debita. **M**ola autē asinaria multū alijs pficit per laborem asini: sic talis multū debet alijs proficere per exemplū bonę puerlationis z opera misericordie: vt sic peccatum eius per penitentia deleatur. **D**oc autē est demergē in pfundū maris. **J**udic. ix. g. **D**uller fragmen molę desup faciens occidit abimelech. **B**pod. xvij. f. **U**n^o angelus fortis sustulit lapidē quasi molarē magnū z misit in mare zc. **I**tem mola asinaria habet motū violentū a motu asini voluntario. **E**ccj. xvij. d. **P**ost pcepiscētiās tuas nō eas. **I**tē asin^o crucem habet sup se: vt oīa fiant in fide crucifiri. **D**eb. xi. a. **S**ine fide impossibile est placere deo. **Q**ue mūdo ab scādalis: qst eū ita sit graue pctm scādalicare / sicut patet per cōmationē pēne: ergo / **U**e mūdo zc. i. dānatio gebenne:

et tñ nō erit qn veniat scandala. **N**ecessesse est enim vt veniat scādala. i. **C**or. xj. d. **O**portet hereses esse: vt qui pbati sunt manifesti fiat in vobis. **H**iero^o. **S**icut necesse est ignē calere / niuēqz frigerere: ita necesse ē vt iniquitas mūdi erroribus pleni scādala pariat: pfectoz vero charitas pietat^o operibus luceat. **T**erū / tamē / qz nulla necessitas cogit humana corda esse iniq: que tñ qz iniq sūt scādala mouent. **I**deo vę illi cui^o vitio ventur. **L**euit. xix. c. **N**on ponas corā cęco offēdiculū. **T**e / rūtāmē vę hoi / lip quē scādallū venit. **S**ed si la / tro furef capā meā et videā illū scādala /

licari de repetitōe / debeo ne repetere v^o hmoi: **A**d h nota qz quattuor modis pōt fieri repetitio suarū rerū. **P**rimo modo simplic^o postulatōe facta ei qz abstulit. **S**ecundo modo simplic^o denūciatōe facta pbytero vel iudici. **T**ertio modo i foro iudiciali. **Q**uarto modo cū iurgio z bello. **P**rimo modo z secūdo repetere sua licet oib^o. **T**ertio modo licet impfectis: religiois nō. **Q**uarto modo nulli licet. **I**tē nota qz ē duplex scandalū: actiū z passiū. **A**ctiū est dictū vel factū minus rectū quo aliqz alium scandalizat dans ei occasionem ruine. **P**assiū dicit duplici. **U**no modo actualit^o quo ruit i pctm exēplo alteri: et dicit passiū: non qz passio / sed qz ab actio / ne illatū. **A**lio mō dicit scādallū passiū ipsa lēso irruētis: **T**er / bi g^o: **C**ū comedo carnes / ali^o murmurat z iudicat vel male dicit: z sic amittit vel remittit charitas ei^o: ipsa murmuratio vel iudiciū vel maledictio vel irritatio sunt scandalū: vel amissio vel lēso charitat^o ē scandalū: vtrūqz passiū: sed z aliter: quia primū dicit passiū qz illatū ab actione: secūdū dicitur passiū: qz passio ē illata: vel ipsa comestio qz tu offenderis dicitur scandalū actiū quo ego te scādalicō. **N**ota g^o qz cum scādalo actiū oīno nihil faciendū est: pro scādalo hō passiuo aliquā / do bonū dimittēdū est: aliqñ nō. **T**riplex ē veritas. i. vitę / iusticę / doctrinę: que nunqz dimittēda ē pro vitando scādalo. **U**n^o versus. **A**itę / iusticę / doctrinę / scādala cedūt. **A**liā hō bona aliqñ dimittēda sūt: aliqñ nō. **Q**ñ enī alicui^o boni omīssio nulli p iudicat neqz psonę neqz reipublicę / tñ dimittēdum est bonū. **U**n^o si repetitio rerū mearū scandalizat aliquē z possū dimittere sine repetitione z p iudicio psonę z reipublicę / salua triplici veritate / debeo cessare a repetitōe. **S**ūt autem sex cause qz licet repetere sua etiā cū scādalo passiuo. **P**rima ē refrenatio maloz. **S**i enī boni nō repeterēt sua sed dimitterēt ppter scandalū: mali semp pntenderēt signa scādali: z ita boni amitterēt oīa bona sua: z mali semp fierēt deteriores: vñ in h casu p sult^o etiā malis. **S**ecda causa ē pseruatio vnitatis z pacē ecclesie: qz nisi liceret repetere sua / furtū z rapina dissiparent pacē ecclesie z vnitatē. **T**ertia causa ē p solatio infirmoz qz data sunt tpalia / nō solū ad sustentationē sed etiā ad p solatio / nē: qz nō liceret repetere sua p nīmia tristitia desperarēt. **Q**uarta causa ē zelus iusticę. **I**ustum enim est: vt qlibet sua habeat: et h celo pōt qz repetere sua / sed non ex cupiditate vt odio. **Q**uinta causa ē ignorātia pbabilis. **M**escit enī vtrū / le a quo sit repetitio scandalicē z psumendum qz nō. **S**exta causa ē sublatio accidie: **D**ēs enī vacarēt octo z fierēt accidio si. **C**um scādalo autē actiuo nunqz licet repetere. **U**nde. j. **C**or. viij. d. **S**i esca mea scandalizat fratrem meū. i. si ego scandalizādo comederō: non māducabo carnem in eternum. **I**tē nota qz scādallū dicit obex vel positio obicis vel casus vt impactio pedis. **O**bex in via mox est omne dictū vel factū min^o rectū ad qd offēdi pōt spūalis pes. **P**rimū. **P**ositio obicis ē scādalicaris opatio: qz dicit scādallū actiū. **I**mpactio pedis / opatio mala vt affectio mētis. **C**asus ē impletio peccati: **h** **q**z dicit scādallū

Marci. 9. f. Lucj. 17. a. De renūc. c. n. l. s. p. graui.

De no. ope. nūci. c. 2.

Nota quattuor modis fit repetitio.

Nota duplex scandalum.

Nota sex modis licet sua repetere etiam cū scādalo passiuo.

Ps. 113. Luc. 14. c.

Doraliter

Euangelij scdm Mattheum

que dicit scandalis passus. a Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te. De hoc. s. v. e. Sup docuerat ne scandalizarem infirmos: hic aut docet vt caueam illos q scandalizare nos possunt. b Abscide eu z projice abs te: cum castigatus no vult resipiscere. Ecclj. xix. c. Corripe amicu tuu: ne forte no intellexerit z dicat: no feci: aut si fecerit: ne iteru addat facere. Doc qz no fecit roboa amiserit ma xima parte regni sui. Regl. xij. d. Pro uerb. xxiij. d. Noli esse amicu ho irato: neqz ambules cu viro furioso: forte discalet semitas illi: z sumas scandalum aie tuq. Sefi. Qui non curat qd de se ali qd car vt sentiat: aut flagitiosus e aut dissolutus. Docet ergo h fugere praua societate. c Bonu tibi e ad vita ingredi debile vel claudu qz duos man vel pes pedes habere mitti i igne eternu. q. d. melius est tibi esse sine hmoi amice: z esse i padilo: qz hie hmoi amicos z esse i inferno. d Et si ocul tuus. i. ali qd pufos in pilla. e Scandalizat te: volis te inducere in pcam. f Erue eu z projice abs te. De hoc oculo Thren. iij. f. Oculus meo depdat e aiam mea. Job. xxix. c. Oculus sui ceco z pes claudo. Pro uerb. xxx. c. Oculus qui subsannat ptem z q despicit partu mris sup: effodiet eu corui de torrentib. g Bonu tibi e cu vno oculo. Cant. iij. c. Vulnerasti cor meo: soro: mea sponsa in vno oculo: um tuoru. h In vita intrare: eternam: qz duos oculos habere mitti i gehena ignis. i Videte ne pdenatis zc. Hic agit de scadalo vitado: post amouedo iam facto. f. de fratre corripiedo: ibi: Si aut peccauerit. Post de cordia seruada: ibi: Iteru dico vob. Die g: Videte ne ptenat. Chryf. Nihil ita e aduersu charitati vt elatio. Esa. xxxij. a. Ue q spernit: none z ipse spernet. k Anu ex his: De qb. s. vt no scandalizetis sic z no scandalizamini. l Pusillus. Chryf. Qualit paru e q toto mudo dign e adqri: Qualit paruus est q dei amicus e: Sed opinione multorum sunt. m Dico eni vobis: qz angeli eoz in celis: qui sunt eis deputati ad custodiam: semp videt faciem pris mei q in celis e. q. d. si ptemittis vnu de pusillis: angeli vident z pater meo vlcisef. Chryf. Ne dicas: ille faber e: ille tutor: ille inspietis agricola: ab angelis qb comissi sunt viles venerabiles facit. Qualit tu ptemi que deo tam studio fa sut: cu docet z aiam pdere p vno de pusillis his: Studio, sissimu quid est aia deo: pro q pprio filio no peccit. Nulli g sufficiat ppria salus. Sicut eni in plijs q se cupit saluare fugi endo pericula: z sibi officit z alios pdit: ita z hic. Et sic miles virilis q pro alijs pugnat se z alios saluat: ita z hic. n Sa cie pris. Facie more humano ponit pro manifestatõe: siue pro manifesta visione siue cognitõe. o Venit eni filio hois saluare qd pierat. Ecclj. xxiij. d. Qd pierat re gram: z qd abiecti erat reduca: z qd fractu fuerat alligabo: et qd infirmu fuerat solidabo. p Quid vobis videt: Si fuerint cetiu oues alicui z errauerit vna ex eis. Quis cetesima e humana natura: siue pirit de octis pterit qcunqz pcto: p humilitate quoq modo recoccliat. q No ne relinqt nonagintanoue i motib. Per oues nona gintanoue: stat angeli: cui aliqd defuit ad pfectione: medio

cri boni vt sugbi z elati. r Relinquet. Impenitentes relinquet: qz nonagintanoue non puenit ad pfectione centena rij. s Et vadet qreere eam q errauit. Mo dicit: si errauerit: statim excomunica vel expelle vel abijce: sed potius: vade z reqre. Ecclj. xxiij. a. Qd infirmu fuerat no solidastis: z qd egrotu no sanastis: qd fractum est no alligastis: z qd abiecti est no reduxistis: qd pierat si quxistis: sed cu auferitate impabatis eis z cu potetia. Exemplu de abbate q secur e monachu su girium et reduxit. Sap. xj. d. Parca oib qz tua sunt oia qui amas aias. Qd pater: qz no solu dedit agelos custodes: sed etia filiu redemptore et reductore: et pterea quelibet alteri custodem deputauit. Ecclj. xvij. b. Dadauit illis vnicuiq de suo pximo. Sed multi dicunt cu Cain: Sefi. iij. b. Nunqd custos fratris mei su. i. Job. iij. d. Qui diligit deu diligit fratre suu. t Et si pgerit vt inueniat ea: ame dico vobis: qz gaudebit sup ea magis q super nonagintanoue q no errauerit. i. magis et plurib argumetis se gaudere ostendet de repatioe generis humani qz de eoz stabilitate. Vel. i. magis gaudere nos facit. Ire potest h intelligi de seruete penitete z iusto torpente. Un Ecclj. ix. b. Deltoz e canis viu leone mortuo. Vel quia maius e de iniusto iustu facere: qz iustu in iusticia psuare. Numeri. xxvij. a. Oblatione mea z panes z incensum odoris suauissimi zc. Ibi Glo. Origen. Per singulos q puertuntur ad deu z in fide pficisti: festiuitas oritur deo. Letificat eu impudic si sit cast: z iniust cu iusticia colit. Agit festu chri: qz q pro salute nra sanguine suu fudit cu videt prodese q se humiliavit: fact obedies vsq ad morte. Agit festa spulfact cu in his q puertunt videt sibi templa parari. Letant angeli ad quoz festiuitate accedut pueri. v Sic no est voluntas ante ptem vnu q in celis e vt peat vnu de pusillis istis. Ecclj. xvij. e. Nunqd voluntatis meq est mox impij dicit dñs: Ergo multo form ne de pusillis. x Si aut peccauerit i te frat tuus. Scdm Hiero. sic pnuatur. Donut de pusillis recipiedis z defendedis: pbibuit ne qs scandalizaret nec scandalizaret: adhuc volis pscindere effectum scandalizati: docet vitare causam illi. f. offensam dicis: Si peccauerit i te. i. te sciete. Ira exponit. i. Timoth. v. d. vbi querit: qd est fratre in te peccare zc. Et ridet. Te sciete. Et sic te: e ablatiu casus. Et pot esse accusatiu casus. Et exponit duob modis. y In te. i. te iniurijs z ptumelijs afficiendo. Vel In te. i. pra te. f. malo suo exeplo z corripedo quantu in se e. z Frat tuus: q possit tibi materia scandali ministrare ne scandalizetis: qd est peccare. a Vade: non solu p scriptu corripe. Quia vt dicit Hiero: nescio qd latetis energie vius vocis act habet. Energia e vis efficacia effectus. Amb. sup Ps. Qui timet te videbut me z letabunt: Pleriq iusti aspectus admonitio correctionis est: perfectio rib vero leticia e. Ire Vade: vt nouerit te copati sibi z sollicitudine habere erga se. Ecclj. ij. b. Fili hominis vade ad domu israel zc. b Et corripe eu. Ecclj. xix. c. Corripe amicu tuu ne forte no intellexerit z dicat: no feci: aut si fecerit ne iteru addat. Pro uerb. xxiij. b. Erue eos q ducit ad mortem: et q trabunt ad inseritu liberare nec cesses. Exo. xxiij. a.

Relinquet. Impenitentes relinquet: qz nonagintanoue non puenit ad pfectione centena rij. s Et vadet qreere eam q errauit. Mo dicit: si errauerit: statim excomunica vel expelle vel abijce: sed potius: vade z reqre. Ecclj. xxiij. a. Qd infirmu fuerat no solidastis: z qd egrotu no sanastis: qd fractum est no alligastis: z qd abiecti est no reduxistis: qd pierat si quxistis: sed cu auferitate impabatis eis z cu potetia. Exemplu de abbate q secur e monachu su girium et reduxit. Sap. xj. d. Parca oib qz tua sunt oia qui amas aias. Qd pater: qz no solu dedit agelos custodes: sed etia filiu redemptore et reductore: et pterea quelibet alteri custodem deputauit. Ecclj. xvij. b. Dadauit illis vnicuiq de suo pximo. Sed multi dicunt cu Cain: Sefi. iij. b. Nunqd custos fratris mei su. i. Job. iij. d. Qui diligit deu diligit fratre suu. t Et si pgerit vt inueniat ea: ame dico vobis: qz gaudebit sup ea magis q super nonagintanoue q no errauerit. i. magis et plurib argumetis se gaudere ostendet de repatioe generis humani qz de eoz stabilitate. Vel. i. magis gaudere nos facit. Ire potest h intelligi de seruete penitete z iusto torpente. Un Ecclj. ix. b. Deltoz e canis viu leone mortuo. Vel quia maius e de iniusto iustu facere: qz iustu in iusticia psuare. Numeri. xxvij. a. Oblatione mea z panes z incensum odoris suauissimi zc. Ibi Glo. Origen. Per singulos q puertuntur ad deu z in fide pficisti: festiuitas oritur deo. Letificat eu impudic si sit cast: z iniust cu iusticia colit. Agit festu chri: qz q pro salute nra sanguine suu fudit cu videt prodese q se humiliavit: fact obedies vsq ad morte. Agit festa spulfact cu in his q puertunt videt sibi templa parari. Letant angeli ad quoz festiuitate accedut pueri. v Sic no est voluntas ante ptem vnu q in celis e vt peat vnu de pusillis istis. Ecclj. xvij. e. Nunqd voluntatis meq est mox impij dicit dñs: Ergo multo form ne de pusillis. x Si aut peccauerit i te frat tuus. Scdm Hiero. sic pnuatur. Donut de pusillis recipiedis z defendedis: pbibuit ne qs scandalizaret nec scandalizaret: adhuc volis pscindere effectum scandalizati: docet vitare causam illi. f. offensam dicis: Si peccauerit i te. i. te sciete. Ira exponit. i. Timoth. v. d. vbi querit: qd est fratre in te peccare zc. Et ridet. Te sciete. Et sic te: e ablatiu casus. Et pot esse accusatiu casus. Et exponit duob modis. y In te. i. te iniurijs z ptumelijs afficiendo. Vel In te. i. pra te. f. malo suo exeplo z corripedo quantu in se e. z Frat tuus: q possit tibi materia scandali ministrare ne scandalizetis: qd est peccare. a Vade: non solu p scriptu corripe. Quia vt dicit Hiero: nescio qd latetis energie vius vocis act habet. Energia e vis efficacia effectus. Amb. sup Ps. Qui timet te videbut me z letabunt: Pleriq iusti aspectus admonitio correctionis est: perfectio rib vero leticia e. Ire Vade: vt nouerit te copati sibi z sollicitudine habere erga se. Ecclj. ij. b. Fili hominis vade ad domu israel zc. b Et corripe eu. Ecclj. xix. c. Corripe amicu tuu ne forte no intellexerit z dicat: no feci: aut si fecerit ne iteru addat. Pro uerb. xxiij. b. Erue eos q ducit ad mortem: et q trabunt ad inseritu liberare nec cesses. Exo. xxiij. a.

5. s. e. Marci. 9. f. 28. q. 1. c. v. xoz.

B Ward. 9. 5.

Luc. 19. b.

Luc. 15. a.

Al. trelinquit

50. dlf. e. qz

sanctitas.

Luc. 17. 4.

45. dlf. e.

33 illud.

2. q. 1. c. h.

peccauerit.

ps. 118.

Si occurreris boui erranti vel asino inimici tui/reduc ad eum. **I**nter te et ipsum solum. Sed contra. Aut hoc intelligitur de peccato occulto: aut de manifesto. Si de manifesto: quod manifeste corripiedus est. j. Timoth. v. d. Peccates coram oibus argue: Non ergo inter te et ipsum solum. Si de occulto: quod adhibebit unum vel duos testes: cum ipse solus sciat: et quod testificabunt illi qui nesciunt: Sol. Hoc intelligitur de occulto et manifesto peccato: id est aliqibus notis: ut postea ostendat.

Inter te et ipsum solum. Si te audierit/lucratu eris fratre tuum. Si autem te non audierit: adhibe tecum unum vel duos: ut in ore duorum vel

trium testimonio stet omne verbum. **N**on si non audierit eos: dic ecclesie. Si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus.

trium testimonio stet omne verbum. **N**on si non audierit eos: dic ecclesie. Si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus.

nocet quod prodest correctio. Unde Prover. ix. b. Qui arguit impiu ipse sibi macula generat. ij. Cor. vj. d. Propter quod ex te medio eorum. Ibi Aug. Exire de medio eorum est facere quod

24. q. 1. c. offb
26. q. 7. c. erga.
35. q. 8. c. fi.

prodest ad correctionem malorum: quantum licet pro gradu cuiusque salua pace. Quatuor licet dicat: quod facta correctio in puato licet correctio non corrigat: sustinendu est quicquid pro gradu cuiusque: quod corrector debet attendere quod est qui corripit debet: et vtrius vtilitas sit ei sua correctio. Salua pace dicit: quod quicquid toleranda sunt mali: et e dissimulanda correctio pro pace ecclesie: ut dicit Aug. Quidam tamen dicit quod plati tenent corripere corrigibile et i corrigibile: quia habet officiu: pzuata persona tamen illu de quo sperat correctione. Et hoc veru est de publica correctione que pertinet ad officiu prelati vbi sperat alioy correctio: In puato enim non tenet prelatu corripere subditu si sciat incorrigibilem et sine discretione: sed sapienter dissimulare debet: sicut dicitur iudam non corripuit. Item nota ordinem correctionis. Primo enim debet reuocari amore: et tunc primo singulariter admoneri debet. Post timore: et ideo secundo dicuntur adhiberi testes quos timeat. Et tandem pudore: et ideo ad vltimu dicitur: ut vites sicut ethnicus et publicanus. Unde prima correctio est amoris: secunda timoris: tertia pudoris. Et huc ordinem debet seruare quicquid vult corripere hoc modo: Si tu scis peccatum illi: debes ipsum primo corripere inter te et ipsum solum amicabilem: si te audierit: lucratu es illu: si autem te non audierit: siste ibi donec habeas aliam viam pcedendi. Potest autem haberi alia via dupliciter: quia illud peccatum aut est iterabile aut non. Si e iterabile debes aliqibus bonis dicere: qui cum despenderit tecu

Nota ordinem correctionis.

corripiant eum. Si vero peccatum non est iterabile: nihilominus debes dicere alicui vel aliqibus qui possunt pdesse et non obesse: et coram illis corripere illum. Si te audierit bene est: si autem non audierit: nuncia prelo eius ut admoneat eum: et sic liberabis animam tuam: nec es p ditor criminis: si hoc modo reueles. Unde super illud Leuit. v. a. Si peccauerit anima: dicit B. Aug. Vide tibi quod a tali peccato se exuit: qui talibus indicat qui magis pdesse quam obesse possunt quincendo vel eiciendo. Si vero aliq alij sciunt peccatum quod tu vis corripere: similiter debes eum primo in secreto corripere: ne publice correptu veracundia perdat: qua p dicitur remaneat in peccato. Si te non audierit: adhibe tecu unum vel duos de illis qui sciunt: ut qui vni voce audire noluit: multorum admonitione corrigat. Si aut tunc non audierit: multis est dicendu: ut quod pudore saluari noluit saluet opprobrijs plurimorum: ut dicit B. Si aut nec te sic audierit: sit tibi sicut ethnicus: ut sequestratio pudore emendet. Si vero peccatum manifestu est oibus: coram omnibus est corripiedus: sicut docet ap. j. Timoth. v. d. Sic facere debes si es puata persona. Si vero platus es: et scis per visum: eo ordine pcedere debes. Si vero per fama: debes eum corripere secreta. Si te non audierit: debes adhibere unum vel duos ad corripiendu: ut plurius admonitione quincat. Si vero nec illos audierit: sed turbaauerit: debes de officio tuo inquire vtru ita sit ut fama dicatur: et si iueneris sic se habere: debes punire. Et si ille non vult emendare se: debes dicere ecclesie. i. coram ecclesia excomunicare: ut sic tanquam hereticus euitet. Si vero non potes inuenire testes ad pcedendu in inquisitione: potes ei indicare purificatione. Intelligit autem hoc preceptu non solum cum iam factu fuerit: sed etiam quando est in promptu ut fiat. Obseruari autem debet iste modus in criminalibus: non in venialibus. Quod si pretemiserit quis ex simplicitate et celo: non credo quod peccet mortaliter. Si vero pretemiserit ex malicia: peccat mortaliter.

k 2 Et dico vobis.

Si te audierit/lucratu eris fratre tuo. i. reuocatio eius tibi cedit in lucru. j. Cor. ix. c. Omnia me seruui feci ut omnes lucrificarem. **H**iere. xv. d. Si puerteris puertam te. **S**i autem te non audierit: paratus satisfacere. **A**dhibe tecu unum vel duos: ut in ore duorum vel trium testimonio stet omne verbum. **C**ontra. Deut. xix. d. Non stabit testis vnus contra aliquem: sed in ore duorum vel trium testimonio stat omne verbum: Non ergo vnus testis sufficit. Sol. Duobus modis potest quis agere contra proximu. s. per modu denunciationis: vel per modu accusationis. In denunciatione sufficit vnus testis: in accusatione oportet quod ad minus sint duo: Et sic intelligit illud Deut. **N**on si non audierit eos: corripientes et monentes. **D**ic ecclesie. Si puata persona corripit: sic exponendu e: Dic ecclesie. i. coram prelato ecclesie eum conuince per testes: quod ipse audire noluit corripiedus. Si vero platus corripit: sensus e. Dic ecclesie. i. coram ecclesia illu excomunicata. i. coram congregatioe fidelium. **S**i autem ecclesia non audierit: ut se corrigat: **S**it tibi sicut ethnicus et publicanus: supple solet haberi apud iudeos: quod eis qui immundis non comunicabatur. Job. iij. b. Non enim contumeliam iudici samaritanis. Deut. vij. a. Non in iudicis sedus cum eis. q. d. excomunica eum si platus es: alioquin eum vtra occulto: vel i manifesto: maxime si excomunicat e. **N**ota autem quod corripere fratrem hoc e preceptu: et ad hoc non tenentur omnes semper: sed pro loco et tempore: quando .s. vacat et licet: et credit quod sua correctio sit vtilis ei qui corripitur. **V**eruntamen nota quod quinq sunt casus in quibus non obligatur aliquis hoc precepto. **P**rimus est cum non est spes correctionis. Unde Hiero ad Salustium. Frustra niti et nihil aliud quam odium querere: extreme demerit e. **E**t Prover. ix. b. Moli arguere derisorem: ne forte te oderit. **S**ecundus est cum timetur defectus probationis et criminaliter agitur: vbi .s. obligatur actor ad tallonem si deficiat in probatione. **T**ertius est: cum prelato tanquam iudici notum est factum quia notorium: vel ille conuictus est vel confessus. **Q**uartus cum meliori operi vel ad minus eque bono vacat aliquis. **Q**uintus est cum multitudo vel potestas est in culpa: vbi correctio plus noceret quam prodesset ecclesie. **Q**uattuor enim debent attendi in correctione fraterna. s. discretio: lenitas: charitas: vtilitas: Unde quattuor modis contingit male corrigere. **P**rimo per indiscretionem: ut si aliquis manifestaret crimen alteri: us sine pmonitione: vel quod probare non posset: vel quod posset eum replicari. Roma. ij. c. Qui p dicitas non furandu furari. **Q**ui alium docet: te ipsum non docet. Et. ij. vij. a. Quo modo dicitis fratri tuo: frater sine eijcia festuca de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo: Hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo et tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui. **T**ales significant per osam: qui cum iacisset nocte cum uxore sua psumpsit extendere manu suam ad arcam cadentem. ij. Reg. vj. b. et ideo percussus est a deo. **U**t quia non portabat eam p ijs humeris: sicut precipitur Numeri vj. a. **S**ecundo peccat corrector: per nimiam asperitatem siue per asperam obiurgationem. **U**t Bal. vj. a. **F**ratres: et si hoc cupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Numeri. xxij. c. **A**peruit dominus os asine et locuta est. **I**bi Hiero. Sic potest prelatus a subdito corripit non manifeste neque aspere. **I**deo maria per-

quinq casus in quibus non tenetur corripere fratrem. **Q**uattuor autem sunt in correctione: vnde vobis modis contingit male corrigere. **P**rimo per indiscretionem: ut si aliquis manifestaret crimen alteri: us sine pmonitione: vel quod probare non posset: vel quod posset eum replicari. Roma. ij. c. Qui p dicitas non furandu furari. **Q**ui alium docet: te ipsum non docet. Et. ij. vij. a. Quo modo dicitis fratri tuo: frater sine eijcia festuca de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo: Hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo et tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui. **T**ales significant per osam: qui cum iacisset nocte cum uxore sua psumpsit extendere manu suam ad arcam cadentem. ij. Reg. vj. b. et ideo percussus est a deo. **U**t quia non portabat eam p ijs humeris: sicut precipitur Numeri vj. a. **S**ecundo peccat corrector: per nimiam asperitatem siue per asperam obiurgationem. **U**t Bal. vj. a. **F**ratres: et si hoc cupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Numeri. xxij. c. **A**peruit dominus os asine et locuta est. **I**bi Hiero. Sic potest prelatus a subdito corripit non manifeste neque aspere. **I**deo maria per-

Vertical text in the left margin, including references like 'Deut. 19. b.' and '2. Cor. 13. a.'

Euangelij scdm Mattheum

Amē dico vobis. Aduenit correctio fraternā fm pro/ cellum in lra vsq ad sententiā ecclesie: Me aut binōi sententiā am aliq pternat tanq ab hoie factā: ostēdit nō esse ptenēdā: qz robur habet z firmitatē a deo pfirmatē i celo/qd minister eius facit in terra: Et h est: Amē dico vobis: quęcunq

L transiitē z discrete. Job. 20. c. Si tñ iniuste ligat p lar. i. excomunicat: sententiā ligat q ad ecclēsiā: et si nō forte q ad deū. Vñ sup illō Leuit. xxiij. b. Ecce autē egressus zc. Blo. Interdū foras quis mittit z intus est. Alia ē ligatio in iuste satisfactiois: q sepe id discrete fit. De qua. j. xxiij. a. Sup cathedrā moysi zc. b. Erūt ligata z i celo: et quęcunq soluerit sup trā erūt soluta z i celo. Hoc expositū ē. s. c. Interū dico vobis. Cōforat p pmissū: z respit h virāq clauulā pmissā. d. Quia si duo ex vobis. Greg. Vbi st q ecclē puetū psumit ptenere: z venerādē pgregatiōis spes solitaria ante ferre: Si duob vel trib simul possit iesus medū se futurū z oia pmittere que postulat fuerit pstiturū: qd nō dabit pluri mis. Exemplū de monial. e. Cōsenserint sup terrā: de corrigēdis pctōib: vel excomunicādis rebellib: vel per charitatis pcorāiā in quālibet rem. f. De oī re quęcunq petierint: pte pferant: pro se: z ad salutē. g. Stet il lis a pre meo q in celis ē. Habebūt enim illud vel egle tunc vel qn expeditit. h. Vbi enī sūt duo vel tres cō gregati in noīe meo. i. ad salutē ppriā vel ad alienā que rēndā: vel gloriā noīs ei manifestandā. i. Vbi sum in me dio eoz. Petrus Ra. Amat mediū mediator dei et hominū: qui in medio doctorū inuenit: e. Luc. ij. g. Vedit stetit ad baptisimū: Job. j. d. Vedit pepedit in cruce: Job. xij. d. Resurgēs qz stetit i medio discipuloz: Job. xx. e. De dius etiā ad iudiciū veniēs segregabit hēdos ab agnif. j. xv. c. Sūt duo vel tres: s nō pgregati: q se inuicē iuehant inuicem mordent z ab inuicem cōsumunt. Sunt pgregati: sed nō in noīe dñi: quozum consensus in fraudulētia: in malicia i vanitate: in augendis diuitijs: in cubilib: z impudicitijs: z iniurijs suis vlciscēdis. In noīe dñi congregati sunt: qui ip sūs gloriā emulantur: ip sūs spiritu feruent: ip sum in omnibus et pēr omnia fidel oculis z mundo corde non desinunt intue ri. Vbi pzius in medio est: sese omnibus offerens: omnes at trahens: et seipsum impertiens vniuersis. Unde Job. xx. e. Cū fores essent clausē: stetit iesus in medio. Item in medio: quasi cōmunit a diutor. Gen. ij. b. Lignū vite plantatū est in medio paradisi. k. Tunc accedens petrus. Dixerat: Videte ne contemnatis vnum ex istis pusillis: adiecerat: Si peccauerit: corripe: et pzmisū pmiserat: Si duo ex vobis zc. prouocatus ergo petrus querit quotiens dimittat. Dicit er go: Tunc accedens petrus: intellectu mentis magis qz motu corporis. Unde dicit in Blo. prouocatus: et ideo bñ dicitur hic petrus: id est cognoscēs. l. Ad eum dixit: do mine quoties peccabit in me frater me. i. zra me vlt me sciente vel publice: quia omne peccatum publice factum in totam ecclesiam est: et dimittam ei: Et quia videba tur ei q satis erat dimittere septies: dicit ipsemet: m. Vsq septies: Dicit illi iesus: nō dico tibi vsq septies: s vsq septuagiessepties. Hypbole ē. i. quotienscūq pec cauerit: id est semper. Aug. accipit septuagiessepties: id est septuaginta septem vicibus. Septuagiessepties. Gen. iij. d. Septuplum dabitur de cain: de lamech pō septuagies

20. dñi. c. de qb
1. q. i. c. cū scrip
tura.
24. q. i. c. aud/
ulm. c. c. alienif

Amē dico vobis: quęcunq alligaueritis super terrā erūt ligata z in celo: z quęcunq solueritis super terram erunt soluta z in celo. Interū dico vobis: quia si duo ex vobis cōsenserint super terram de omni re quācunq petierint super terram a patre meo qui in celis est. Vbi enim sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo: ibi sum in medio eorum. Tūc accedens petrus ad eum di

septies. Cain possessio vel lamentatio. Lamech disciplinatio cordis vel cor: vel humilitat. Cain peccauit in fratre corde: ore opere. Corde: quia inuidit ei: ore: quia seduxit: opere: quia occidit. Et beneficiū ei subtraxit: cum dixit: Nunquid custos fratris mei sū ego: Item qz male tulit: z qz mēit: ē: Dñe ne scio. Et qz desperauit: Dator est iniqtas mea zc. Et ita septies peccauit. Inuidendo: seducendo: occidendo: mentiendo: debitu subtrahendo: male offerendo: et in desperado: z tñ si pgnituisset dimissum ei fuisset. Sic qz peccat zra fratrem sepeplicif. i. i aiām: intellectu seducendo: affectu corrupendo: corpus affligendo: necessaria auferendo: sua non pferendo: famā ei legendo: et

xit: Dñe quotiens peccabit in me frater meus: et dimittā ei: Vsq septies: Dicit illi iesus: Non dico tibi vsq septies: s vsq septuagiessepties. Idē o assimilatum est regnū celozū hōmini regi: qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum cepisset rationem ponere: oblatu est ei vnus qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem non haberet unde redderet: iussit eū dñs

De pe. dñi. j. c. septies. De turcir. c. quēdamodū.

malū exemplū pgebēdo. Sic et lamech. i. humilitato dimittē dum: quotiens deus dimittit: qz fit nobis disciplina cordis. Esa. xxvij. e. Sola vexatio intellectu dabit auditū. Et qz seruit nobis vana patientiē nostrē materiam z misericordiē: Gen. xxv. c. Dator seruet minor. Proverb. xj. d. Qui stultus fuerit seruet sapienti: n. Ideo. i. ppter hoc et in hoc o Assimilatu est regnū celozū. i. vita iustoz: vel ecclesia militans. Adaptat negotiū negotio: non oēs circūstanti as omnib circūstantijs. Dñs enī reuocat dimissa sicut et h: et ideo expedit dimittere. Chryf. Ne videat onerosum totiens dimittere: adiecit parabolā z comparatiōē serui. Quantum enī gutta aque ad pelagus: imo i infinitum multo plus deficit amor hominū ad infinitā charitatē dei. p. Homi ni regi qui voluit rationē ponere cum seruis suis. Remig. Chast. meritorū examinatoz iam per scripturā rationem cum seruis suis ponit. Allegoria patet ex Blo. Aborralif: autem docemur in hoc adinuicē condonare: alioqn nec deus in quē quotidie peccam. pdonabit nobis. Eccl. xxvij. a. Relinque proximo tuo nocenti te: z tunc depācanti tibi pec cata soluetur. Homo hominī seruat iram: z a deo querit me delam: Chryf. Audite hic qui pro pecunijs hoc facitis. Si enim pro peccatis hoc facere nō oportet: multo magis p pecunijs. n. Ideo. i. vt sciatis fratribus esse cōdonandū: o Assimilatu ē regnū celozū hōi regi. i. humano regi. i. oia māluete regēt. Sap. vij. a. Attingit a fine vsq ad finem fortit: et disponit oia suauit. Eodē. xij. c. Tu dñator virtutū cum tranquillitate iudicas: z cum magna reuerētia disponis nos. Qd est zra austeros z imisericordes p̄latos: De qui bus Eccl. xxvij. a. Qd perierat non quesistis: sed cum au steritate impabatis eis z cum potētia. Qui voluit rationē ponere cum seruis suis. Interliū. Qui merita examinat. i. in iudicio. Luc. xvi. a. Redde rationē villicatio nis tue. In p̄sentī ponit rationē dñs cū seruis suis p scripturas: per creaturas: per doctores: per p̄fessores: per illumina tionem p̄riē consciētē. In quo etiam docent p̄lati: vt non sint negligentes inquirere de statu subditoz suozum. Pro uerb. xxvij. d. Diligenter agnosce vultum pecoris tui zc. Et cum cepisset rationem ponere. Interliū. exa minare. i. intrus in consciētia: vel exemplū per aliu: vel p doctorem vel p̄fessorem. Oblatus est ei vnus qui debe bat ei decē milia talentoz. Interliū. Populus iudaic qui decalogo instructus: multarū transgressionū erat reus. Cum autem non haberet unde redderet. Potest enī homo per se ruere in peccatū: sed non resurgere. Vssit eum dñs venundari. Job. vij. d. Qui facit peccatū seruus ē peccati. j. Pet. ij. d. A quo qz p̄uincit: huius ē su. Nota autem qz est

Doraliter

Vertical text in the right margin, partially cut off, containing various notes and references.

Nota autem q est venditio duplex. i. spiritualis in seruiturem peccati: vel pene in seruiturem corporalem. a. Et vxozem eius/cupiditatem: vl pzelatos iudozorum. Remigius. Precium quippe venditi/supplicium damnati intelligo. Esa. l. a. In iniquitatib vestris vendidati estis. iij. Reg. liij. a. Ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruituram sibi. b. Et filios/opa vel subditos. c. Et omnia que habebat et reddi. Chryso- stom. Terrere vult vt per minas ad supplicationem ducat. Unde subditur: d. Procidentem autem seruus ille/ q si coactus. e. Rogabat eu dicens: patientiam habe in me z omnia reddam tibi. Sic multi anteq infirmitate vl necessitate cogantur nolunt incipere penitentiam: z cum iam non possint aliud facere: tunc primo incipiunt penitere. Lar da e ista penitentia:

no ti coteneda. Ps. Multiplicate sut infirmitates eoz/ po/ stea accelerauerit. Esa. xxvj. b. Cu feceris iudicia tua in fra: iusticia discent habitatores orbis: Discreamur impioi/ z no discet facere iusticiam. Timere debet illi qui peccata fecerut et nondum penitentiam inceperunt: quia quanto diutius expectantur ad penitentiam: tanto grauius punientur in gebena. Ecclj. v. b. Ne dixeris: Peccaui: z quid accidit mihi triste: Altissimus enim patiens redditoz est: de ppitiatu peccatoz noll esse sine metu: neq adicias peccatu super peccatu. f. Misertus autem dñs serui illi/ dimisit eu z debitum dimisit ei. Chryso- stomus. Quare ante ratiocinatio nem no dimisit ei debitum? Ut ad pseruum mansuetoz fiat. Misertus zc. Ecce quantum valet humilis oratio: veniam impetrat z vite prolongatione/ vt satisfacere possit. Ecclj. xxxv. c. Oratio humilantis se nubes penetrat. g. Dimisit eu. Job. xj. f. Soluite eum z dimittite. h. Egressus aut seruus ille: id est de captiuitate liberatus. i. Inuenit vnu de cōseruis suis qui debebat ei centu denarios zc. Remigius. Cētum denarioz debitor erat: que de aliquibus commissis in fratrem satisfacere oportebat. Conseruum autem suffocare/ in fratrem et vindictam exercere. k. Et procidens conseruus ei/ rogabat eum dicens: patientiam habe in me z oia reddam tibi: Emē dabo consilio vel iudicio ecclesie que deliqui. l. Ille autem noluit: seipsum considerare vt misericorditer ageret. m. Sed abiit/ a bono gratie qd cōceperat. n. Et misit eum in carcerem/ dire tribulationis. o. Donec redderet debitum: id est vt debyum peccati solueret/ ne quid in futuro grauius vlascendū remaneret. Nota vtile est qui mortem meruit vt promptus sit ad redemptionē z datur ei redemptio. Proverb. xij. b. Redemptio anime vtri diuitie sue. Chryso- stomus. Famulus perit dilationem: z accipit dimissionem: volebat enim a pncipio dare/ sed volebat suum donum esse solum: sed huius serui supplicatione vt non incoronatus ascendat. p. Videntes autem conserui eius que fiebant. Conserui sunt angeli: qui nunciant gesta hominu: Lob. xij. c. Vel iudei boni z gentiles. q. Contri- stati sunt valde. Chryso- stomus. Non solum deo/ sed et

hoib displicebat valde. r. Et venerunt z narrauerunt dño suo oia q facta fuerant. Narrat eni ei angeli z sancti que fiunt in terris conquerendo de persecutozib vel orando pro eis. s. Tunc vocauit illu dominus suus. Remigius. Vocatio hec intus in consciētia e cu quis in desperationem incidit. t.

Et ait illi: serue nequa: quasi non equus in misericordia facti exhibenda que tibi prius exhibita est. Unde super Deo vltionu. Glo. Ps. 97. Noli misericordie ponte subvertere que trasisti. v. Requaz. Chryso- stom. Quis do decem milia tale torum debebat non vocauit eum nequa nec conuictatus est: quando autez ingratu factus est/ tuc dicit/ serue nequa. Audiamus auari/ quantus ad nos fmo factus est: audiam et imimisericordet/ quoniam non alijs sum crudelis s nobis ipsi. Alis rememora ri malozum: ribijpfi rememorari/ non alijs. x. Omne debitum dimisi tibi qm rogasti me. Oraciones/ letuntia/ elemosyne/ et similia: cu sint directe querentib summū bonū remedia pctoz: s de vaga fluctuatione mentis vertunt in false spei securitate z in peccati fomite. Hinc e illud: Et oratio eius fiat i pctm. Chry- stom. Duo querit a nobis dñs: Et nostra parte recognoscere: et alijs dimittere. Qui eni sua intelligit/ facillius pseruo dimittit. Quato maiora iniusta tibi fecit: tanto maior pctoz dimissionis causa tibi existit. Si diabolus factus est iob z alijs sanctis occasio coronari: cur o homo z tu formidas inimicu? y. Hone g oportuit z te misereri pserui tui: Lob. iij. c. Ad ab alto oderis zc. Ecclj. xxvij. a. Homo hoi seruat tra zc. Luc. vj. f. Dimittite z dimittimini. Iaco. ij. c. Iudiciu si ne misericordia fiet ei qui non fecit misericordia. Ecclj. xxxj. b. In tellige q sunt proximi tui ex teipso. Job. v. d. Alitras specie tua non peccabis. z. Sicut z ego tui miserus sum. Chry- stom. Et si graue videt damnū: oportebat aspiscere lucrū qd factum est. Si graue videt pceptū: cogita pmissū. Et si graue est recollari ei qui pstristauit: hoc est graui incidere i gebennā. a. Et iratus dñs ei/ tradidit eu torozib/ romanis: Al tartareis ministr. b. Quoad usq redderet vniuersum debitū. Vniuersum debitū quidā dicunt no illud qd iam pdonatū e: sed poti misericordia quā alijs impendere debuit pro eo q misericordia accepit. c. Sic et pater me celesti faciet vobis. i. reperet a vobis dimissa. d. Si no remiserit vniuscuiq fratri suo d cor dib/ vris: non solum de ore. e. Expositio Lapi. XIX. f. Factu est cu psumasset zc. Postq docuit discipulos in fide z morib: nunc migrat ad passionem docēs q sunt necessaria sin gulis in suo statu. Primo qd pugar: ibi: Qd g de pū xit zc. Secūdo qd oib/ qm mūdicia: ibi: Sūt em eunuchi zc. Tertio qd pfectis: ibi: Si aut vis ad vitā ingredi zc. Ultimo subdit pmissū pfectoz: ibi: Amē dico vob: q vos zc. Dic g: e. Et factum est cum consumasset iesus sermones istos: quia fecit qd docuit: Act. j. a. f. Migravit a galilea. In hoc docet pdicatores fugere mūdum z mundi curam. ij. Timoth. ij. a. Nemo militas deo implicat se negocijs seculi. k. 5. 18. lark. Luc. ix. g.

Ps. 15.

Ps. 6. b. Marc. 11. d.

Marc. 10. g.

Ps. 108.

k 5 18 lark. Luc. ix. g.

Euangelij scdm Mattheum

larib? Luc. ix. g. Memo mittes manū suā ad aratp zc. Esa. xl. b. Sup mōrē excelsū ascēde. Job. xv. c. De mūdo nō est.

Et venit in fines iudgē. Confessio laudis in contem- platuis: confessio fidei in p̄dicatozib?; inītiū iudgē/ confes- sio peccatoz in penitentib?. b. Trans iordanem: quia tales non timent iu- dīcū rīuū. De q̄ Da- niel. vij. c. Fluui? ig- neus rapidusq; egre diebatur a facie ei?.

Et secute sunt eum turbe mul- te z curauit eos ibi. Rab. Idē con- ueniunt ex pietate vt doceant/ z ifirmi sa- nentur. Vos deuo- tio pietatis: illos sti- mulus adduxit.

Et accesserūt ad eum pharisēi te- ptantes eum: vt deciperent. Et dicentes: si licet homini dimitte- re vxorem suam quacūq; ex cau- sa: supple et viuente ea aliā ducere. Plur enī reliquū i subin- telligētia q̄ i supfide sermonis. Eodē. j. Qui dimiserit vxorē suā z q̄ aliā duxerit mechat. Si diceret q̄ dimittēda eēt? n̄ dicationē faceret: si diceret q̄ non: contra legem moyſi face- ret.

Qui respōdēs ait illis: nō legit? qz q̄ fecit ab initio zc. et dixit: per adā. s. in persona del. g. Pro- pter hoc dimittet homo p̄iem z m̄em/ z adhere- bit vxori sue/ inseparabilē: id est ad altam non transibit ea vt uente. b. Dimittet p̄iem z m̄em: quia cum his p̄ionis t̄m p̄rabere p̄hibitum est a dño. i. Et erunt duo i car- ne vna/ procreāda: Vel quia efficitur cum vxore vna caro.

Quid ergo moyses mandauit dari libellum repudij. Deut. xxiij. a. Si acceperit homo vxorem z habue- rit eam z non inuenerit gratiā ante oculos eius. p̄t aliqua fedītatē/ scribe libellum repudij/ z dabit i manu eius: z di- mittet eam de domo sua. Libellus repudij continebat repu- diationem repudiantis/ causam repudiate sufficēter assigna- tam: et q̄ nunq; cognouerit eā. u. Et dimittere. Chryſ. Repudiū malū ē: t̄m cū ratiōe licitū ē. Vir q̄dē meretricē di- mittat: alias autē male mozigeratā castiget/ z teneat: t̄rib? mo- dīs: p̄m? docēdo scdm deū: si timorē dei nō sentit: ip̄opan- do vt vel sic erubescat: si nec pudorē sentit frequent? p̄fusa/ fa- ciat qd̄ dīc Salomō: Cor durū baculo p̄cure. m. Et ait illis: quoniā moyses/ non dñs. n. Ad duritiā cor- dis vestri. Chryſ. In ip̄soz caput retorquet peccatum/ et hic et semper quando accusat. o. Permissit vobis di- mittere vxores vestras: id est quasi iubet dimittēdi mo- dum/ non dimissionem. p. Ab initio autem non fuit sic. q. d. nec sic se habuit lex naturalis. Chryſ. Si filius dei es inquit/ quare confundis ministrū tuū: Si homo purus es/ quare reprehendis tuū auctorez? Si malum est/ quare p̄- cepit: Si vero bonū/ quare destruis? Respondet. Prop̄ du- ritiā vestram. Sic hodie multis propter duritiā eozum permittitur dimittere ecclesias de quib? vixerunt. Ab initio autem non sic fuit: quia antiquitus solebāt accipi ecclesie. p̄t celum animarū z p̄bende p̄opter celum dei p̄ncipaliter. Proverb. xj. d. Qui suscipit animas sapiens est. Nunc autē non propter animas suscipitur ecclesia sed propter dititias: cuius signum est/ q̄ propter ditiozem dimittitur pauper.

Utere. ij. b. Induxi vos in terram carmeli vt comederetis fructum eius z optima illius: et ingressi contaminastis ter-

ra meā. a. Dico aut vob: qz acūq; dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationē. Ob fornicationem enim corpo- ralem vel spiritualem debet se diuidere. r. Et aliam du- xerit/ dimissa viuā: mechatur. Amb. super p̄nam epi- stolam ad Cor. Non permittitur mulieri vt nubat si virum

suū causa fornicā- tiōis dimiserit. Idē. Non subiecit de vi- ro sicut de muliere domin? / q̄ si dimise- rit manere sic: quia viro licet ducere vx- orem si dimiserit suā peccantem: quia nō ita lege constringit vir vt mulier: caput enim mulieris ē vir.

Rab. Verba s̄t am- broſij operti nō veri: eadem enim lege tenetur vir z vxor: z quo adh̄ pares sunt. s. Et qui dimis- sam duxerit me- chatur. Hiero. P̄ter eum qui di- misit eam. Idem. Viuente viro. Et b̄ torum subintelligen- dum est questione sa- pra dicta. t. Dicunt ei discipuli: si ita est causa hominis cum vxore/ non expedit nubere. Hoc du- pliciter legitur. Si ita est causa: id est si tanta est occasio manendi cum vxore vt nullo modo sit dimittēda nisi pro for- nicatione/ non expedit nubere. Uel: id est si vna est causa t̄m pro qua dimittitur vxor. s. fornicatio/ non expedit nube- re. Hoc vult Glo. Aug. v. Non expedit nubere. Le- uis est p̄stari ad concupiscētiā naturē q̄ ad mulierē per- nitiosā. Hiero. Si fuerit fracunda/ si malis morib? luxurio- sa/ gulosa/ vaga/ ebriosa/ iurgatrix/ z maledica/ seu q̄libet hu- usmodi: velim? nolim? / sustinēda ē. Cū enī liberi essem? volū- rate subiecim? nos fuituri. Th. j. Cor. vij. a. Vir nō habet potestāte corpori sui/ s̄ mulier. x. Qui dixit ill: nō oēs capiūt verbū istud. s. vt cōtineāt: q̄si acceptū nō habent cōtinere. j. Cor. vij. b. Vel? ē nubere q̄ vi.

Ad om- nes capiunt: vt impatientes libidinis naturaliter frigidē: vel sine instrumentis nati: quibus non est meritorium conti- nere. s. Sed quibus datum est/ ex gratia. a. Sunt enim eunuchi: Quozum sunt multa genera. Quidam sūt sine instrumentis nati: b̄ proprie castrati dicuntur: quasi casti nati: horum nullum est meritum vel demeritum. Item facti propter captiuitatem vel propter matronarū delictas. s. spa- dones a spatha genere ferrī. Eccl. xxx. c. Bona abscondita in ore clauso: sic spado complectens virginem z suspirans. Et xx. a. Concupiscētia spadonis deuirginauit iuuenulā. Itēz frigidē naturē / vel senes / vel pueri/ Item abstinentes t̄m propter politicā iusticiā vel culturā idolorum: vel de- testātes oēm concubitum: vt quidā heretici. j. Timoth. liij. a. In nouissimis temporib? discedent quidā a fide/ attendē- tes spiritibus erroris z doctrinis demonioz in hypocrisi lo- quentium mendacium z cauteratam habentium suam con- scientiam/ prohibentium nubere z abstinere a cibis quos de- us creauit. Et abstinentes etiam t̄m pro fauore humano. Itē cōtinentes solo intuitu mercedis eterne/ quasi bene vti- cētes. Eunuch? enī dicit ab eu bonū/ z nichos victoria. Esa. lvi. b. Non dicat eunuchus: ego lignū aridum zc. Ibidem. Hec dicit dñs eunuchis: qui custodierunt sabbata mea z ele- gerunt qd̄ voluit: dabo eis in domo mea z in muris meis locū et nomen melius a filiis z a filiabus.

Qui de matris vtero sic nati sūt. s. castrati. p̄rie. s. casti nati: Et cum his computant senes

1. Cor. 7. b. Deut. 24. a. 8. 5. a. Marc. 10. a.

B Marc. 10. b. Luc. 16. d.

Seci. 1. d. Seci. 2. d. Ep. 5. g. 1. Cor. 6. d.

Multa genera eunuchorum.

Marginal notes on the right edge of the page, including fragments from other parts of the text and commentary.

Et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus: ad litteram: id est fauore hominum abstinentes et continent: ut hypocrite: qui licet continent: non tamen propter deum. **Et sunt claustrales et obedientiarum ministri et inanis gloriae.** **Uero.** Qui persuasione heretica simulat castitatem: ut mentiantur veritatis religionem. **Et ab hominibus prole dicuntur spadones a sparba quod si spatioses.** **Et sunt eunuchi qui seipso castrauerunt propter regnum celorum.** **Qui potest capere / capiat.** **Tunc oblatus sunt ei paruuli:** ut manus eis imponeret et oraret. **Discipuli autem increpauerunt eos.** **Iesus vero ait illis:** **Sinite paruulos et nolite eos prohibere ad me venire: talium enim est regnum celorum.** **Et cum imposuisset eis manus abiit inde.** **Et ecce vnus accedens ait illi: Magister bone quid boni faciam ut habeam vitam eternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? vnus est bonus deus. Si autem vis ad vitam ingredi serua mandata. Sicut illi:**

Marci. 10. c. Luc. 18. d.

Marci. 10. d. Luc. 18. d.

L

Et vnus accedens ait illi: Magister bone quid boni faciam ut habeam vitam eternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? vnus est bonus deus. Si autem vis ad vitam ingredi serua mandata. Sicut illi: **Qui potest capere capiat.** **Tunc.** **Quando de castitate factebat sermonem: Oblati sunt ei paruuli vt manus eis imponeret et oraret: id est voce benediceret. Discipuli autem increpabant eos.** **Uero.** **Uo quo nolent eis saluatores et manu et voce benedicti: sed quod necesse habentes plenissimam fidem purarunt et in similitudine hominum offerentium ipozunitate lassati.** **Iesus vero ait illis: sinite paruulos et nolite eos prohibere ad me venire.** **Prouer. 17. d. Noli prohibere benefacere cum qui potest: si vales et ipse benefac.** **Heda.** **Herodiana crudelitas et egyptiaca malicia est nascentem prosequi saluatores: et alidere paruulos israel.** **Talium enim: id est simplicium non superbiorum.** **Jaco. 1. b. Deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiam.** **Est regnum celorum: id est vita eterna.** **Et cum imposuisset eis manus abiit inde.** **Uilarius.** **Donus enim et donum spiritus sancti per impositionem manus et predicationem cessante legis opere dandum erat gentibus.** **Unde infantes gentis forma sunt: quibus per fidem et auditum salus redditur: regnum dei: id est doctrinam euangelij sicut pueri accipiamus: quia nec puer in discendo contradicit doctoribus: nec ponit rationes aduersus eos: sed fideliter suscipit: obtemperat et acquiescit.** **Unde. 8. xvij. a. Nisi conuersi fueritis etc.** **Et ecce vnus accedens ait illi.** **Marci. x. c. dicitur: quod iste habebat multas possessiones: Et Luc. xvij. d. Contristatus est quia diues erat valde.** **Magister bone quid boni faciam ut habeam vitam eternam? Job. vi. c. Quid faciemus vt operemur opera dei? **Qui dixit ei: quid me interrogas de bono? vnus est bonus deus: essentialiter: alij participatione: **Si autem vis ad vitam ingredi serua mandata: pertinentia ad dilectionem proximi: quod est certum signum dilectionis dei. Job. 1. c. Si diligimus inuicem deus in nobis manet. Roma. xij. c. Qui diligit proximum / legem impletis. **Dicit illi: quare? Temporan-********

do queris: quasi non legeris: vel ne possit tubere contraria. **Iesus autem dixit: non homicidium facies: non adulterabis: non facies furtum etc.** **Leuit. xix. d. Diliges amicum tuum sicut teipsum. Interli. Septuaginta proximi.** **Uero sup epistolam Eph. v. g. Vnusquisque proximum suum sicut seipsum diligat. Quare est ergo differentia inter proximi et proxima dilectionem? Sol. In primo / si / cur / est aduerbiu / si / militudinis: in vxo / re autem approbationem et confirmationem cum pondere quod sonat. Sicut dicit: **Iste fecit sic vtr. Et illud. Vidim glori / Job. 1. b. am eius quasi vnguenti a pie. Nota autem fm Uero. iste malus fuit: quia iuxta Lucam. xvij. d. non alio discentis sed temporis accessit: quod colligitur ex eo quod fuit iudex et princeps et decalogo legis instructus. Sciens enim quod illius obseruancia sufficiebat ad salutem et ad vite eterne meritum. Videtur etiam fuisse auarus: quia audito dñi consilio / abiit tristis tanquam moleste sustinens sua dare. **Cuius etiam occasione dñs statim subdit de auaro / dicens: quod difficultus etc. Heda aliter sentit de eo / ad hunc sensu Marci. x. c. dicens: Intuitus Iesus est dilexit eum. Sed intelligas prius accessisse aio tempradiz post prtri / ant mo discedi. Vel non est curandū si dissonet expositores in huiusmodi quod non sunt de articulis fidei: nec semper tangit spiritus sanctus / corda expositorum. **Dicit illi adolescens: omnia hec custodiu a iuuetute mea. Uero. Uerit: Si enim diligeret proximum suum sicut seipsum. i. ope coplesset: non esset tristis cum sua dare paupibus / luberet. **Quid adhuc mihi deest: ait illi iesus: Si vis perfectus esse: vade et vende oia que habes: non parte. **Et da paupibus: si diuitibus. Ps. Dil psit dedit paupibus. **Et habebis thesaurum in celo. i. retributionem multam. **Et veni sequere me. **Et exponit de ipso iudaico: quod adolescens erat / non grate se leuitate: moribus imaturus si anis: cuius natiuitas fuit a tpe abrae vsq ad exitum de egypto: vsq tunc qñ infans fuit. Iuuet a tpe moysi vsq ad reges. Virilitas aut vsq ad trasimigrationem babilonis. Seneca aut vsq ad christum. Iesus tñ intuebat eum: vt relique salue fiat. **Hic vendere pñdētā legis et sacrificioz quod carnaliter vtebat relinque lubet et aduonef: Oia enim mandant scilicet comercio mutari: vt illa deiceps gentibus / spñaliter paupibus sub ipsi / veritate corporis sint diuidēda. Sed iudate / populus his auditis tristis abscessit. **Cui audisset autem adolescens vba hec. Chryf. Hec sunt verba que temprū mudi in vniuerso mudo et voluntaria psuasere paupertate. Iste adolescens tñ significat pplm iudeoz: tum laudatores altoz / aut imitatores: In quoz psona dicit balaam / Numeri. xxiij. b. Dorlak aia mea morte iustoz. Tñ etiam eos qui querunt psilla et pristanf si sibi non placeat. Prouer. xvij. a. Nō recipis stultus verba prudētē nisi ea dixeris que versant in cor de suo. Vel iterum eos qui volūt melius q viam madatoz ire onerari: q leuitus et expeditus currere per viam psitorum. **Abiit tristis. Et quare? Erat enim habens multas possessiones: que suffocāt verbū dñi. 8. xij. c. **Iesus autem dixit discipulis suis: amen dico vobis: quod di-**************************

vxoza dilectionem: Sol. In primo / si / cur / est aduerbiu / si / militudinis: in vxo / re autem approbationem et confirmationem cum pondere quod sonat. Sicut dicit: **Iste fecit sic vtr. Et illud. Vidim glori / Job. 1. b. am eius quasi vnguenti a pie. Nota autem fm Uero. iste malus fuit: quia iuxta Lucam. xvij. d. non alio discentis sed temporis accessit: quod colligitur ex eo quod fuit iudex et princeps et decalogo legis instructus. Sciens enim quod illius obseruancia sufficiebat ad salutem et ad vite eterne meritum. Videtur etiam fuisse auarus: quia audito dñi consilio / abiit tristis tanquam moleste sustinens sua dare. **Cuius etiam occasione dñs statim subdit de auaro / dicens: quod difficultus etc. Heda aliter sentit de eo / ad hunc sensu Marci. x. c. dicens: Intuitus Iesus est dilexit eum. Sed intelligas prius accessisse aio tempradiz post prtri / ant mo discedi. Vel non est curandū si dissonet expositores in huiusmodi quod non sunt de articulis fidei: nec semper tangit spiritus sanctus / corda expositorum. **Dicit illi adolescens: omnia hec custodiu a iuuetute mea. Uero. Uerit: Si enim diligeret proximum suum sicut seipsum. i. ope coplesset: non esset tristis cum sua dare paupibus / luberet. **Quid adhuc mihi deest: ait illi iesus: Si vis perfectus esse: vade et vende oia que habes: non parte. **Et da paupibus: si diuitibus. Ps. Dil psit dedit paupibus. **Et habebis thesaurum in celo. i. retributionem multam. **Et veni sequere me. **Et exponit de ipso iudaico: quod adolescens erat / non grate se leuitate: moribus imaturus si anis: cuius natiuitas fuit a tpe abrae vsq ad exitum de egypto: vsq tunc qñ infans fuit. Iuuet a tpe moysi vsq ad reges. Virilitas aut vsq ad trasimigrationem babilonis. Seneca aut vsq ad christum. Iesus tñ intuebat eum: vt relique salue fiat. **Hic vendere pñdētā legis et sacrificioz quod carnaliter vtebat relinque lubet et aduonef: Oia enim mandant scilicet comercio mutari: vt illa deiceps gentibus / spñaliter paupibus sub ipsi / veritate corporis sint diuidēda. Sed iudate / populus his auditis tristis abscessit. **Cui audisset autem adolescens vba hec. Chryf. Hec sunt verba que temprū mudi in vniuerso mudo et voluntaria psuasere paupertate. Iste adolescens tñ significat pplm iudeoz: tum laudatores altoz / aut imitatores: In quoz psona dicit balaam / Numeri. xxiij. b. Dorlak aia mea morte iustoz. Tñ etiam eos qui querunt psilla et pristanf si sibi non placeat. Prouer. xvij. a. Nō recipis stultus verba prudētē nisi ea dixeris que versant in cor de suo. Vel iterum eos qui volūt melius q viam madatoz ire onerari: q leuitus et expeditus currere per viam psitorum. **Abiit tristis. Et quare? Erat enim habens multas possessiones: que suffocāt verbū dñi. 8. xij. c. **Iesus autem dixit discipulis suis: amen dico vobis: quod di-************************

Ps. 111.

h 4 **I** ues difficile intrabit

Euangelij scdm Mattheum

¶ Ues difficile intrabit in regnū celozum. Luc. xviij. c. ¶ Qui difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt. Marc. x. c. ¶ Qui difficile est confidentes in pecunijs introire in regnum dei. ¶ Et iterū dico vobis: facilius est: id ē minus impossibile ē: qz hoc non repugnat dei iusticię z potētię: sed diuites in-

Marc. 10. c. Luc. 18. c.

B

trare in regnum celozum magis repugnat. ¶ Camelū per foramē acus trāsire. Porta erat in hierusalem q̄ acus dicebatur: per culus foramen non nisi inonerati trāsire poterant: sic non nisi depositis diuitiarijs curis intrant in regnū celozū. Nota q̄ habere z amare diuitias malum est: et hoc ē auari. Nō habere et amare deteri: d̄ erumnosi. Habere z nō amare bonū: sic abraā. Nec habere nec amare meli: vt pauli p̄fecti. ¶ Qui diuitē. ¶ Diuites ip̄s iudat. ¶ Itē diuitijs mundi onerat z inflat. ¶ Facili ē camelum. i. quemcuqz peccatis onustum. Camelus licet magnum sit animal: tñ quasi adhuc veller esse maius: habet gibbum in dorso: in hoc superbia. Item super camelo sine ligamine lacet sarcina: sic sup peccatores sarcina peccatoz. Item facile ad terram inclinatur: z sursum non potest caput erigere propter gibbum. Oculi stultozum in finibus terre. ¶ Per foramē acus trāsire q̄ diuitē intrare i regnū celoz. Per foramen acus. i. fidē vulnerū christi: qui in aduentu primo perforatus est: z in secundo perforabit ad modum acus. Cant. ij. g. Veni columba mea in foraminibz petre. Esa. ij. c. Ingredere in petram z abscondere in fossa humo a facie timoris domini zc. De hac acu/ Ero. xxvj. a. vbi coring tabernaculi leguntur factę ab opere plumario acual. i. p̄gelati protegentes z ornantes ecclesiā/ facti sunt boni opere acus christi. Proverb. xj. d. Qui confidit in diuitijs suis corruet. Et. xxvij. c. Qui festinat ditari non erit innocens. ¶ Auditis autem his discipuli mirabātur valde: ex dei responsione: q̄ seruātibz mandata ingressus in celū: facientibus consilia thesaurus in celo pmittitur. Dec enim mira videntur: z q̄. s. sequentes christum iudicabunt. ¶ Diuites: quis ergo poterit saluus esse: cū pauci sint q̄ non habeant vel non ament diuitias. ¶ Aspiciens autem iesus: id est radios gratię suę ad eos transmittens contra temptationē cupiditatis. Videt enim dominus extramittendo. Sap. iij. c. Respectus eius in electos illius. ¶ Dixit illis: apud homines impossibile est: apud deū autem omnia possibilis sunt. Luc. i. d. Non erit impossibile apud deum omne verbum. Gen. xvij. b. Nunquid deo quisqz est difficile: ¶ Tunc respondens petrus dixit ei. Audito p̄misso mandata seruātibz z omnia vendē tium/ p̄uocatus audire vult omnia z etiam voluntatem habēdi reliquentium p̄m̄ia: si tñ etiam sequant d̄m. ¶ Et ecce nos reliquimus omnia. Interli. i. voluntatem habēdi. ¶ Et secuti sumus te: quid ergo erit nobis: q. d. qd p̄m̄ium inde consequemur: ¶ Iesus autem dixit illis: amen dico vobis: q̄ vos qui secuti estis me: Non dicit: qui reliquistis omnia: sed cum duo dixisset: petrus alterum sumit. Nota autem i hac serie thesaurus z thesauri locus. ¶ In regeneratione: id est in resurrectione. ¶ Cum sederit filius hominis in sede maiestatis suę/ sedebitis z vos sup sedes duodecim.

Prover. 17. d.

¶ 46.

¶ Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramē acus trāsire/ q̄ diuitem intrare in regnū celozum. Auditis autem his/ discipuli mirabantur valde/ dicentes: Quis ergo poterit saluus esse? Aspiciens autem iesus dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: apud deum autē omnia possibilis sunt. Tunc respondens petrus/ dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis: Amen dico vobis: q̄ vos qui secuti estis me in re/ generatione cū sederit filius hoīs in sede maiestatis suę/ sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Et omnis q̄ reliquerit domum vel fratres aut sorores/ aut patrem/ aut matrē/ aut vxorem/ aut filios aut agros propter nomen meum/ centuplum accipiet: et vitam eternā possidebit. Multi autem erunt primi nouissimi/ et nouissimi primi.

pet gētes: deus sedet super sedem sanctam suam. Omēs credentes sunt sedes maiestatis eius. Vide quia non hic de tempore futuri iudicij dicit: sed de vocatōne omnīs gentis: non tñ dixit: Cum venerit filius hominis sedens/ sed cum sederit. Ex eo cepit sedere in sede maiestatis: ex quo credere in eū

ceperrunt gentes. Ex eo etiam tempore apostoli sederunt super duodecim thronos: id est in omnibz christianis/ sicut vultus res animarum: Sicut pientes verbū petri thronus eius fuerunt: z sic de alijs. Apostoli sunt sedes dei: fideles homines sedes apostolorum. Doctrinis itaqz et exemplis condēnantur quotidie nolentes credere de duodecim tribus israel. Tribus autē leui q̄ duodecim ē subintelligit i duodecim/ que

Marc. 10. f. Luc. 13. f.

ē in diuisione terre p̄missiois/ nō accipiet partē diuisa ē p̄ duodecim tribus quarū decimas z oblationes retinuit. ¶ Quod dicentes duodecim tribus israel. Contra. Job. ij. b. Qui non credit tam iudicatus est. Item sicut Aug. infideles nec iudicabunt nec iudicabunt. Sol. Duplex est credere et tunc duplex iudicium. i. discussionis z condemnationis. ¶ Tribus israel. i. reprobos de duodecim tribus. ¶ Et oīs q̄ reliquerit domū vel frēs aut sorores aut patrē aut matrē aut vxorē aut filios aut agros/ p̄ nomē meū/ centuplum accipiet/ in presenti pro vno fratre carnali centum spirituales: quia omnes bonos. Ps. Particeps ego sū omnium timentium te. Vel gratiam: qd in centuplum valet.

Ps. 118.

¶ Et vitam eternam possidebit: tanqz hereditatem. ¶ Multi autem erunt primi nouissimi: z nouissimi primi: id est multi qui erant in primo statu z eminentiori omnia propter deum relinquētes/ erunt in statu nouissimo et inferiori. i. a prioribus descendentes: z e conuerso. Vel p̄m̄ia. i. q̄ prius fuerunt in charitate labentes reperitur in peruersitate: z e conuerso. ¶ Ita sit/ patet per sequentem parabolam. ¶ Non tñ vsqz quaqz est expressa similitudo: in parabola enim ponuntur primi z nouissimi. ¶ Expositio Capituli. XX.

¶ Simile est regnum celozum zc. Istud capitulum diuidit i tres partes. In prima ostendit parabolā quā in proximo dixerat. s. i. q̄ erunt primi nouissimi zc. In quo docet fugere octum: inuitans nos ad laborem. In secunda p̄dicit discipulis imminere. s. passionem/ redar/ guens ibidem filios sebedei: in quo inuitat nos ad humilitatem: ibi: Et ascendens iesus hierosolymā zc. In tertia agitur de curatione duozum cecoz: vbi exhortamur ipso facto ad constantiam orōnis: ibi: Et egredientibus zc. ¶ Mystice. Paterfamilias est deus: oparij ab eo conducti in vinea sunt p̄dicatores ad ecclesiā excolendā p̄stituti: que noie vineę solet intelligi. Esa. v. b. Vineā dñi sabaoth domus israel ē. Hanc/ hora tertia/ sexta/ nona: intelligit antea cę etates i q̄ bus vocatus est ip̄s iudaicus: vndecima hō etas/ in qua est gentilis z iudaicus populus vocatus est. Et exponit de etatibus macrocosmi z etiam microcosmi. Et exponitur primo mane. i. p̄ma etate m̄di vel intelligētē humane: que i p̄mis fuit modica ad cognoscēdū deū. ¶ Erunt p̄mo mane zc. Id est vocauit p̄dicatores: vt eos qui adhuc in etate tenella sunt vocarēt de macrocosmo. Scdm Hiero. Hanc vsqz ad diluūq̄ inū dationē: oparij adam z aliq̄ p̄larcbę. Hora tertia vsqz ad circūcisionē: oparij noe et ceteri. Hora sexta vsqz ad legi dationē:

¶ Mystice

legi datione: oparij moyses z ceteri. Hora nonavisa ad regu vncatione: oparij david z ceteri. p. b. Undecima vscq ad chri sti z aploz pdicatione: oparij christus et apli z ceteri pdicato res. Dicit g a **S**imile e regni celoz. i. p. sens ecclesia .i. negociu qd fit i ecclesia p. s. t. negociu qd ab hoie p. fami/ llas fit v. fieri potuit.

A b hoi p. fami/ as. Chryf. P. fami/ llas chrisi e: cul' do mus e celi z tra. Sa milla ois creatura. P. b. i. b. Et i noie lesu o. genu flectat. Qui q. i. tristega edf ficaut: B. s. v. j. c. Ut sup tra esset cer/ tates. Job. vii. a. Billia e vita hois sup terra. In inferno viat: in celo victo/ res. Utriusq. dedit nob q. i. modicu ga/ stiu: nocte de inferno: luce de celo. Vinea

Simile e re **Ca. XX** gnū celoz hoi patrifamili- / q. exijt primo mane pducere oparios in vineam suam. Couentione autem facta cum operarijs ex denario diurno/ misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tertiam/ vidit alios stantes in foro ociosos/ et dixit illis: Ite z vos in vineam meam/ et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abie

erijt. Chryf. Jam nos i nouissima mudi margine stam. i. Job. ij. c. Filloli nouissima hora e. Duodecima hora no e ia integra. An putas / q. cadao iusticie ia recessit de mudo: et sol graz radios reuocauit: z tora tra nigredo medactoz z iustitiaz q. i. nox sulca coopulit: nisi q. ia duodecima hora finit: Ubicq.

runt. Iterum autem exijt cir/ ca sextam et nonam horam: et fecit similiter. Circa vnde/ cimā vero horā exijt: et inue/ nit alios stantes: z dicit illis: Quid hic statis tota die ocio si: Bicit ei: Quia nemo nos pduxit. Bicit illis: Ite et vos in vineā meā. Cū sero aut fa/ ctum esset: dicit dominus vi/ rariis et redde illis mercedē: incipiens a nouissimis vsq.

tenebras vides z du btras diem trāsisse: P. i. vallib' fit ob/ scuritas die declinā/ te: sic p. us i laic' z se/ cularib' incipit ob/ scuritas: nūc aut q. i. vides q. sacerdotes positos i sumo p. tice dignitatū: q. mon/ tes dicuntur apphē dit iniquas tenebro/ sa: quō dubitet q. i. nls mudi e: m. Et inuenit alios sta/ tes et dixit illis: Qd h statis. Dic. i. in b loco tam picu loso/ laborioso: tam

mōstruoso/ suspiclosos/ lutofo. n. Quid: cū habetis pduc/ tores/ colaboradores/ tpls oportunitatē/ laboris suabitatem/ mercedis saturitatē. o. Status: mādatorz dei obliu/ rugl/ tu leonis stupefacti/ carnis illecebriis p. fracti. p. Lora die: .i. tora vita. q. Ociosi: vobis nihil p. ficietis/ p. ximis nō subuenietes/ deo nō seruitētes/ hostib' nō resistētes/ p. niaz nō agētes/ in posterū nō p. uidētes. r. Dicit ei: q. nemo nos pduxit. Cōductores sūt pdicatores: q. debēt oparios p. gregare: ipsos de mercede certificare: vineā primo intrare. Chryf. Bicit ei q. q. nō opat i b seculo nō māducat i futuro: Dies iste dies opationis: dies q. sequit feriarū est. s. Dic illis: ite z vos i vineā meā. Chryf. Qui vocati sunt in p. ma z tertia et sexta z nona nō dicūt h qd isti: q. oēs isti pdu cti sūt z sciuerūt dei p. missa: gētes p. nō. Idē. Certū pactū ex denario nō fecit nisi cū p. mis. Et adā enī pepigit/ cū cete/ ris post ei' lapsū nō: q. rātū par' e tribuere quātū mercenarij recipe nō sperabāt. t. Cū sero aut factū esset. Chryf. Cōsidera q. sero reddit mercedē nō mane. P. s. Laborē ma nū tuarū q. māducab' / b. r. s. es z b. i. tibi erit. Prouer. xx. c. Creditas ad quā festinat in p. ncipio z c. Lucifer mane volu/ it hie mercedē anteq. laborasset. Esa. xliij. c. Quō cecidisti d celo lucifer z c. Ascēdā in celiū z c. Serō autem e mox hois: p. p. obscuratē/ frigiditatē/ obliuionē/ retributionē/ cōpleto/ riū. v. Dic dñs vinee/ pat. r. Procuratori suo. i. s. lio: q. p. i. curat a sp. hali misia: p. tū' curat i t. pali angustia: p. nibilo curat. i. saluat i g. h. y. Uoca oparios. i. fideles q. opant instant ne tps pereat: letant vt op' deo placeat: p. e/ uerant vt p. m. s. i. eternū accipiat. Job. xliij. c. Vocabis me et ego rñdebo tibi. Vos vocat dñs q. tuoz modis. i. p. sctoz p. Fideles vocat dñs quattuoz modis. pdicationē: p. b. f. i. c. o. z. p. largitionē: p. internā inspirationē: p. fla/ gelloz correctionē. Prouer. i. c. Vocauit z renuissit: extendi manū meā z nō fuit q. aspiceret: desperasti oē p. siliū meū: et increpatioes meas neglexisti. Oparios aut ideo vocari p. c. pit: q. nō pōt fodi vel putari vinea verbis sed fact. Vel ideo vocat oparios: vt tu facias eodē modo. 3. Et redde illis mercedē. q. Timoth. iij. b. Bonū certamē certauit / cursū cō sūmaui: dñs i rellq. mibi reposita e corona iusticie quam reddet mibi dñs i illa die iust' iudex. j. Cor. iij. b. Unusq. scq. merce/ dē suā accipiet s. m. suū laborē. a. Incipiens a nouissimis vsq. ad p. mos. i. p. s. remunerās eos q. tardi' vocati sunt: vel. i. nō poster' remunerās nouissimos. Chryf. A nouissi/ mis incipit: quia qui ante chrisi aduentum fuerunt quasi ex operib' suis facti sūt scti: gentes autē ex misericordia. Red/ dens g. p. iozib' iust' apparuit: nouissimis apparet misericors: misericordia ergo incipit a nouissimis. Unde Roma. xv. b. Bentes super misericordia honorare deum. j. Thesal. iij. d. k. s. s. Portus q. in chriso

p. s. 127.

Fideles vocat dñs quattuoz modis.

Vertical text in the left margin, partially cut off.

Euangelij scdm Mattheum

Doctus qui i christo sunt resurgent primi. Iusticia vero incipit a maximis. Ecceh. ix. c. Sanctuario meo incipite. j. Pet. iij. d. Tempus est vt iudicium incipiat a domo dei. Item Chryf. Misera misericordia ordinem non asperit. a. Ad primos. Aug. de concordia euangelistarum. Quis felicitate resurrectionis omnes simul accepturi sint: tñ quia alij accipiet post vnā horam alij post multas illi dicuntur priores accipere qui post modicū tēpor: accipiet: Itaqz nouissimi in labore erunt primi in pze/

B Demag/ tris. c. fi.

ad primos. Cum venissent ergo qui circa vndecimam horam venerant/ acceperunt singulos denarios. Clementes autem et primi/ arbitrati sunt qd plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patrem/ familias/ dicentes: Hi nouissimi vna hora fecerunt: et pares illos nobis fecisti: qui portauim⁹ pondus diei et estus.

Clementes autem et primi: id est iudei. Arbitrati sunt qd plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos denarios: id est singula merita. In domo patris mei mansiones multe sunt. Et accipientes murmurabant aduersus patrem familias/ dicentes: quidam. s. ex eis murmurabant: vt primitiu illi fideles quorum erat cor vni⁹ et anima vna in deum: qui audientes apostolos transisse ad gentes: vsqz dum sic ordinatum a deo esse didicerunt. Murmurabant iudei. s. ab initio ecclesie nascentis ad fidem conuersi: quoz murmuratio causa fuit qre apostolus epistolam scripsit ad Romanos: sed a murmure post desiterunt: alijs manentibus i murmure. Alij vero ex eis acceperunt: alij murmurauerunt: iuxta regulam Liconij/ fm quā fit sermo fm alios et alios b eadem multitudine non mutata voce. Sic in Ps. Cum occideret eos/ querebant eum. Vel potest dici qd in present murmurant tanqz in futuro accepturi. Vel per synchesium: id est spontaneam confessionem: quasi: esto qd sic murmurabant: tñ paterfamilias in nullo iniuste egit. Vel in iudicio quasi murmur et oculus nequā erit/ quasi admiratio iudeoz de gloria gentium vel diuturna antiquozum bonoz a visione dei cum desiderio qd habebant: suspensio potest intelligi queqdā murmuratio: id est admiratio. Murmurabant. Chryf. Nō ex inuidia gratie murmurant/ sed ex ignorantia secretozum: quasi querant nouissimi/ cū tempora nostra non habuerunt: quare dispari vocationi par datur premiū: dicentes: Hi nouissimi vna hora fecerunt. Synchesis est. q. d. cedatur qd sic dixerint: tñ sic posset eis responderi vt sublungitur. Dicit etiam potest qd hec dictio est queqdā admiratio.

Ps. 77.

Et pares illos nobis fecisti qd portauim⁹ pond⁹ diei et estus. Chryf. Pondus significat opus iusticie/ est⁹ concupiscentiā seculi. Hoc ideo dicitur: quia olim omnibus bonis mundus prosperabat: et ideo qui tunc fuerunt cum maiori difficultate iusticiam seruauerunt: qz felicitas mundi impedimentum est anime. Vultum ergo tunc erat bonus qui sustus poterat esse. Vultum vero malus qui nō fugit ad deum/ cum plurimis aduersitatib⁹ premiū videat mundū. Pondus etiam dici possūt onerosa pcepta/ propter que et alibi dominus hortatur iudeos/ et dicit: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego vobis requiem dabo. Est⁹ vero vrens calor temptationū: quā conflagant maligni spiritus in antiqz ad emulationē gentiū eos irritantes. Itē Chryf. Si i hoie ē qñ nascat⁹ pus aut postea/ iusta ratione pīmā habebit mercedē q pus nasci voluit: secundā q postea venit ad vitam: Hūc aut cum dei sit potestatis qñ hominē pducatur in mun/

3. 11. d.

dum: nec ille sibi priorem honorem defendere debet qui prius natus ē/ nec ille contēptibilior esse qui postea. Moraliter: Isti murmurantes figuram tenēs quoz postea claustralium: qui eo q diutius fuerunt in claustro murmurant qd sibi pzeponuntur iuniores vel parificuntur. At ille respondēs vni eorum dixit. Similiter Barci. xij. d. Qd vobis dico/ omnibus dico.

Moraliter

At ille respondēs vni eorum/ dixit: Amice/ nō facio tibi iniuriam. Nōne ex denario conuenisti mecum? Tolle qd tuum est et vade. Volo autē et huic nouissimo dare sicut et tibi. Aut nō licet mihi qd volo facere? An oculus tu⁹ nequam est: quia ego bonus sū? Sic erunt nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enim sunt vocati/ pauci vero electi. Et ascēdēs iesus hierosolymā

Moraliter: Amice/ p fide: non amice per operationem. Simile. j. xxvj. e. Amice ad qd venit: Nō facio tibi iniuriam. Chryf. De dato eius nemo murmurat iuste: qui amplius dat qz omnis homo desiderat. m. Nōne ex denario diurno conuenisti mecum: q si sic. Tolle qd tuum est. Dirigit sermo ad murmurantes: et exponit totū

Marc. 10. Luc. 13. j. 22. f. De. pe. d. 4. c. n. ex bono.

in malo: id est tollens qd tuū est. s. pgnam eternam quam meruisti. Et vade. i. vades in ignem eternū. Sic vult illa Interliti. Reddo tibi et. Vel sit sermo ad eos qui non fuerunt in murmuratione pertinaces: et exponitur totū in bono: Ac si dicat domin⁹: Paratus sum tibi reddere mercedem tuam. s. vitam eternam. Et vade: id est vades in regnū dei. Vel primi referatur ad murmurantes: secundum ad denarium recipientes. Dico. Vade: id est persevera in adepta iusticia. Volo autem et huic nouissimo dare sicut et tibi: aut non licet mihi qd volo facere: an oculus tuus nequā est quia ego bonus sum. s. v. c. Si oculus tuus simplex fuerit: totū corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tu⁹ fuerit nequā: totum corpus tuum tenebrosū erit. Eccl. xxxv. b. In bono oculo adinventionem facito manū tuarum: quoniam retribuens est domin⁹ et septies tantū reddet tibi. Sic erunt nouissimi primi: et primi nouissimi. Chryf. Sicut in corona nec initū est nec finis: ita inter sanctos quantum ad tempus in illo seculo nemo nouissimus dicitur/ nemo primus. Multi enim sunt vocati pauci vero electi. Chryf. Tandem sententiam repetit vt doceat quare introducta est parabola. Remigius. Quia multi et tam nouissimi qz primi reprobenentur/ terribili sententia subditur: Multi enim sunt vocati et. Moraliter Multi enim sunt vocati. Omnes canonici vocantur ad electionem: sed tñ vnus eligitur in episcopum. j. Cor. ix. d. Quis qdē currat: s. vn⁹ accipit brauiū. In vniuerso qz quinqz modis exponit. De pmo murmure: vel p synchesium: vel p regulā Liconij de pñi: de murmuratione admirationis: de gemitu patz in limbo. Et ascēdēs iesus hierosolymā/ fm sitū loci. Et ascēdēs et. Inceperat matth⁹ narrare ea q dñs fecerat in iudea. Narratis qz his q fecerat ultra iordanē/ accedit hic ad ea q fecit citra. Moralif. Et ascēdēs ierusalem/ sex salibus. De celo in vterum virginis: de vtero in mundum: de mundo in patibulum: de patibulo in infernum: de inferno in mundum: de mundo in celum. Cant. ij. b. Ecce iste venit saltens in montibus et trāsiliens colles. Ps. Exultauit vt gigas ad currendam viam: a summo celo egresso eius. Primū saltum et secundū humilitas fecit. Cant. j. d. Cum esset rex in accubitu suo/ hardus mea: id est humilitas/ dicit ecclesia: dedit odorem suum: qui traxit filium de sinu patris. Luc. j. e. Quia respexit humilitatem ancille sue. Tertium et quartum fecit charitas. Job. xv. b. Valorē charitatem nemo habet et. Quintum et sextum fecit veritas siue deitas. Humilitas enim eduxit de celo et induxit in mundum: charitas deduxit ad patibulum et vsqz ad infernum: veritas vero reduxit

Moraliter

Ps. 18.

Et ascēdēs iesus hierosolymā/ fm sitū loci. Et ascēdēs et. Inceperat matth⁹ narrare ea q dñs fecerat in iudea. Narratis qz his q fecerat ultra iordanē/ accedit hic ad ea q fecit citra. Moralif. Et ascēdēs ierusalem/ sex salibus. De celo in vterum virginis: de vtero in mundum: de mundo in patibulum: de patibulo in infernum: de inferno in mundum: de mundo in celum. Cant. ij. b. Ecce iste venit saltens in montibus et trāsiliens colles. Ps. Exultauit vt gigas ad currendam viam: a summo celo egresso eius. Primū saltum et secundū humilitas fecit. Cant. j. d. Cum esset rex in accubitu suo/ hardus mea: id est humilitas/ dicit ecclesia: dedit odorem suum: qui traxit filium de sinu patris. Luc. j. e. Quia respexit humilitatem ancille sue. Tertium et quartum fecit charitas. Job. xv. b. Valorē charitatem nemo habet et. Quintum et sextum fecit veritas siue deitas. Humilitas enim eduxit de celo et induxit in mundum: charitas deduxit ad patibulum et vsqz ad infernum: veritas vero reduxit

ritas vero reduxit

Itas vero rediit ad mundum et de mundo in celum. Joh. xv. f. Exiit a patre et venit in mundum: iterum relinquo mundum et vado ad patrem. Ps. Emitte lucem tuam et veritatem tuam. a. Assumpsit duodecim discipulos suos. Discipuli autem dñi sunt: qui eius audiunt lectiones. Quarum prima est humilitatis: secunda mansuetudinis. s. xj. d. Discite a me: quia mitis sum et humilis corde. Tertia charitatis. Joh. xij. d. In hoc sciēt omnes quia mei estis discipuli: si dilectionē habueritis adiuicem. b. Secreto. Hoc contra hypocritas: qui quando vadunt ad crucem penitēte non secreto dicunt sed publice. s. vj. a. Quis orat? nolite fieri sicut hypocrite tristes: qui amant in synagogis et in angulis platgarū stantes orare ut videant ab hominibus. Ad litterā secreto: quia noluit adhuc omnibus indicare suam passionem ne scandalizaretur. Item secreto: propter exemplum ut tu venies ad claustrum non multis manifestes. Beñ. xxj. c. Non salutavit laban: sed eo ignorante fugit iacob. Item in hoc instrumur: quod reuelandū est consilium antiquo: et bonis. Reuelandū est enim consilium: ut elatio caveatur: ut veritas magis discutiat: ut scripturę sanctę obedatur: ut auctoritas rei prebeatur. Antiquo: autem reuelandum est consilium: ut senectus honoretur: ut iuuenis non infletur: ut sententia non precipitet: ut homo non infametur. Et bonis reuelandū est: quia hi magis vera loquuntur: scripturę consilio videntur: bona queque amplectuntur: vix aut nunquam decipiuntur. c. Et ait illis: ecce ascendimus hierosolimā. Chryf. q. d. nemo me vocat: nemo compellit. Igitur cum videritis me in cruce pendente ne estimetis purum hominem: Nam et si posse mori est hominis: tñ velle mori non est hominis. Et. liij. c. Oblatus est: quia ipse voluit. d. Ecce ascendimus per scalam iacob. Beñ. xxvij. c. id est crucem. Chryf. Predicit passionē suam: quia omnis aduersitas quę subito venit nimis grauis est: quā vero pñoscim⁹ et expectamus leuio: inuenitur. Item predicit: ut ex pñcia intelligatur deitas vera. e. Et filius hoīs: nō hominis: f. Tradetur principib⁹ sacerdotū et scribis: cooperate filij obedientia: diaboli nequitia: iude avaricia: iudeorū inuidia: gentiliū seuitia. g. Et condēnabunt eum morte. Sap. ij. d. Morte turpissima condemnemus eum. h. Et tradent eum iudeis. i. Gentibus: pilato. f. et ministris romanorū. k. Ad deludendum. j. xxvij. d. Auerit iudeorū. Chryf. Et nunc traditur christus ad deludēdū. Christus enim est verbum veritatis etc. l. Et flagellandū et crucifigendū et tertia die resurget. Ecce subiicit causam consolationis. m. Tunc accessit ad eum mater filiorum cebedei cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo. Chryf. Hęc est salome vel pacifica: que filios genuit pacis. Magna laus est huius mulieris: Nam relicto viro secuta est christum: quia ille temporalis maritus erat: iste autem perfectus sponsus. Et tate perfecta christum sequebatur: quia si nunquam deus senescit et religio fatigationē nō sentit. Chryf. Inter tempus vocationis apostolorū et passionē dñi mortuus est cebedeus: et sic illa secuta est christum. Item qui adam spoliavit per mulierem: istos separe volebat per matrem. Sed iam non poterat perditio intrare per mulierem: ex quo de muliere salus nostra processerat. Hora autem quare perijt. Audierat enim resurrectionē dñi: et statim credidit eū

regnaturū: vnde auiditate fgmīnea hoc petiit. n. Qui dixit ei: quid vis? Non quod ignorat quid hoc. o. Ait illi: dic ut sedeant hi duo filij mei vnus ad dexteram tuā et vnus ad sinistram in regno tuo. Chryf. Alij filijs suis militas: puidet: alij honores: nemo salutē filijs suis puidet: pditionē illoꝝ magno precio cōparat: salutē autē illoꝝ nec dono accipere volūt. Si viderint illos pauperes tristat: si viderint potētes nemo tristat: ut ostēdat quod cor: potētes sunt parētes nō animarū. p. Respondens autē iesus dixit: ne-

scitis quid petatis: Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Bicut ei: Possumus. Ait illis: Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexterā meā vel ad sinistram nō est meum dare vobis: sed quibus paratum est a patre meo. Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem vocauit eos ad se et ait:

scitis quid petatis. Chryf. Ego vocauit vos de sinistra ad dexteram: et vos curritis ad sinistra. Quid: id est quod le petatis: id est petere debetis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Per calicē fere vbi quę intelligitur passio: quia quasi mensura tur: cum nō permittit hominē temptari sup id quod potest: j. Cor. x. c. Unde Ps. Potum dabis nobis in lachrymis

In mensura. Item quia delectat. Roma. xij. c. In tribulatio/ ne patientes: spe gaudentes. q. Dicunt ei: possumus. Credebant hoc dici sibi de calice materiali. r. Ait illis: calicem quidem meum bibetis. Cassiodor⁹ sup Ps. Ps. cxv. calix dicit passio et martyriū: quia cū mensura bibitur. v. Bibetis. Hier. xxv. f. Cūque noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant: dices ad eos: hęc dicit domin⁹ exercituum: Bibentes bibetis: quia ecce in ciuitate in qua inuocatum est nomen meum ego incepti affligere: et vos quasi innocentes et immunes eritis: Non eritis immunes. Bibetis: tñ dissimiliter. Alter enim martyrium sustinendo. s. iacobus ab herode truncatus: Act. xij. a. Alter crucem. s. tollēdo. Alter actu: alter affectu. Aug⁹ de bono coniugali. Sicut enī nō ē impar meritum patientię in petro qui passus est et in iohanne qui passus non est: sic nec est impar meritum continētie in iohanne qui nullas expertus est nuptias: et in abraam qui filios generauit. x. Sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram nō est meum dare vobis: quia consanguineis / sed quod bonis. Et. y. Hęc est meum dare vobis: talibus. s. superbis et terrena petentibus et non ad cęlestia festinantibus. Chryf. Si non impetraueris / grauitate ferre nō debes nec desperare: quia nec istorū facta est fidentia. Item Chryf. Non dixit: non sedebitis: ne illos confunderet: nec dixit: sedebitis: ne alios irritaret. Item velle esse super omnes / vituperabile: sustinere autē alij super se nimis gloriosū. Isidorus in originali Beñ. xli. a. Simeon et leui fratres etc. Hos est sacre scripture dñi de adherentibus sibi loquitur: ea que non omnibus sed quibusdam solent euenire: generaliter predicere: vnde duob⁹ fratribus domin⁹ predixit: Calicem quidē meum bibetis: non tñ iohannes sanguinem fundendo calicem bibit. 3. Sed quibus paratum est a patre meo. s. victoribus et humilibus. Ps. Parasti in dulcedine tua pauperi deus. a. Et audientes decem indignati sūt de duobus fratribus. Chryf. Si nos peius / forsitan dum duob⁹ prouidere volumus: inter fratres scandalum excitamus: nā et sancti sunt tñ homines sunt. b. Iesus autem vocauit eos ad se et ait. Si turbati sunt apostoli quia isti sunt ausi hoc per matrem petere: quanto magis turbarentur si petitiō exaudita vel suscepta fuisset. Item neque dixit: sedebitis: ne illos confunderet etc. Sed tanquā benignus pat

Ps. 42.

Marci. 10. c. Luc. 18. c.

Marci. 10. c.

B

Ps. 79.

Ps. 10.

Ps. 67.

Et. to. c. f. c. t. a.

Sed tanq̄ benignus pater sic respōdit: vt inter fratres con/ cordia non rumperef z omnes sperarent: Nam qd̄ vni aut duobus specialiter non promittit/ a cunctis sperat. a **Sci tis quia principes gentium:** id est qui inter gentes ha/ bent principatum. b **Dominant eorum:** id est popu/

Marci. 19. f. fit relatio ad intel/ Luc. 22. c.

Et q̄ ma iores sunt/ pote/ statē exercent in eos: Non ita erit inter vos. Chryf. Frequenter domi/ nus paritur discipu/ los nec recte dicere nec recte petere: vt ex illorum culpa oc/ cationes iueniat do cēdi z exponēdi re/ gulā pietatis: Nec ē error periculosus p/ sēte magistro. Idē. Error salutaris: q̄ toti mūdi soluit er/ rore. Si isti non er/ rasset/ vnde scire po/ teramus q̄ non omne qd̄ videtur bonū/ bonū est desiderare: **Inter vos.** Non solum apostolos demonstrat: sed om/ nes ecclesie p̄latos. Eccl. xxxij. a. Rectorem te posuerunt: noli extolli: esto i illis q̄si vn̄ ex ipsis. Chryf. Qz in h̄ seculo differētia dignitatis facta ē inf̄ sanctos: vt vnus sit ep̄scopus alter minister/ contumacia carnis coegit/ et peruersitas mūdi/ et opatio inimici. Honores vident esse honores: s̄ reuera nō sunt/ imo ministeria: sicut ocul̄ q̄ illuminat corpus/ nō est honor/ sed ministeriū z actus eius. e **Sed quicumq̄ vo luerit inter vos maior fieri/ sit vester minister.** Qua/ si nullus erit maior nisi fuerit humilior. Chryf. q. d. Qui/ cunq̄ desiderat primatum cęlestem: sequatur humilitatē ter restrem. Non qui maior fuerit in honore ille iustior est: sed q̄ fuerit iustior ille maior est. f **Et quicumq̄ voluerit inter vos primus esse erit vester seruus:** non ex conditione sed ex charitate. g **Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare.** Eccl. x. a. Scdm iudicem po/ puli: sic z ministri eius. Proverb. xxix. d. Humilē spiritu su/ scipiet gloria. Job. xxij. d. Qui humiliat̄ fuerit erit i gloria. Chryf. Bonum opus est desiderare bonum: primatū autē honore concupiscere vanitas est. Primatus fugientē se de/ siderat: desideratē q̄ se horret. Qui humilis est corde omni/ bus se inferiorem arbitrat̄. Sed tñ qualiter potuit hoc esse in christo: qui fallum non potuit arbitrari: h **Et dare ani mam suam.** Dier. xij. b. Dedi dilectam animā meam in man̄ inimicor̄. Apoc. i. b. Dilixit nos z lauit nos. i **Re demptionem pro multis.** Interliū. Non omnibus/ sed pro p̄destinatis. Sed contra. Roma. viij. f. Qui proprio fi lio suo non pepercit/ sed pro nobis omnibus tradidit illum. Sol. Sufficenter/ non efficienter. k **Et egredientib̄ illis ab hiericho.** Hiericho mund̄: qui deficit i sano con/ silio: in p̄senti subsidio: in futuro auxilio: in spiritali gau/ dio: in vero amore: in intimo decore. P̄termittit̄ ingressum in hiericho/ z transitum per eam: quando cacheus ascendens super arbores vidit eum: Luc. xix. a. Hiericho vrb̄ est quā transgresso iordane subuertit ioseph rege illī interfecto. Pro qua extruxit aliam aram de bethel ex tribu ephraim: quā do minus ac saluator sua p̄sentia illustrare dignatus est. Sed z hęc eo tempore quo hierusalem oppugnabat̄ a romanis pro/ pter perfidiam ciuium capta atq̄ destructa ē: pro qua edifi/ catur dicta ciuitas: quę adhuc hodie permanet z vtriusq̄ no/ bis ostenduntur vestigia vsq̄ in p̄sentem diem. Ad litterā: dñs de hiericho ascendit in hierusalem: qui mystice de hieru/

95. d. f. c. diaconi s̄b: 9. q. 3. c. nullus

Marci. 10. g. Luc. 18. f.

salem descenderat in hiericho: alioquin non sequerentur eum turbe multe. Hiero. Multi latrones erāt in hiericho: q̄ des/ cendentes de hierusalem in hiericho interficere z vulnerare consueuerant: ideo domin̄ venit illuc vt vulneratos libera/ ret z multam turbam secum traheret. l **Secuta est eum turba multa.** Chry/ sostrimus. Amoz spi ritualis fatigationes non sentit. Vere non habet super terram s. 9. r. qd̄ amet/ qui bonū cęleste i veritate gu/ stauerit. Qui semel de dulcedine chasti gustauerit: terreno/ rum bonorum deę tero nō multum sen/ tit saporem. Greg. Gustato sp̄ū desipit ois caro. m **Tur/ ba multa.** Chry/ sostrimus. Testimo nium studiosi agrico/

Marci. 10. g.

tes secus viam audierunt qz p̄ iesus transiret/ z clamauerūt dicentes: Domine miserere nostri fili dauid. Turba autē increpabat eos vt tacerent. r **At illi magis clamabant/ di/ cētes: Domine miserere no/ stri fili dauid.** Et stetit iesus: z vocauit eos/ z ait: Quid vul/ tis vt faciam vobis: Dicunt illi: Domine/ vt aperiantur t̄ oculi nostri. Misertus autē z eorum iesus/ tetigit oculos eo/ rum: et cōfestim viderunt et a secuti sunt eum.

na. Proverb. xliij. a. Tbi non sunt boues p̄sepe vacuū est: vbi autem apparēt plurimę segetes/ ibi manifesta est fortitu/ do bouis. n **Et ecce duo cęci sedentes secus viā.** Coniunguntur hic duo propter mysterium. o **Audierūt qz iesus transiret.** Chryf. Rosa anteq̄ videatur sentitur: cęci anteq̄ viderent/ senserunt deitatis fragrantā. Eccl. xliij. b. Quasi plantatio rosę in hiericho. p **Et clamauerūt dicentes: dñe miserere nostri fili dauid:** Ac si dice/ ret: Tu qui es deus humanat̄ miserere nostri. Chryf. Ni/ hil solum habebant nisi vocem: ideo qui pedibus non pos/ sunt/ voce sequunt̄. q **Turba autē increpabat eos vt tacerēt.** Chryf. Videbāt sordidas vestes/ nō cōsiderabāt cōsciētię claritatē. r **At ille magis clamabat.** Chryf. Talis ē natura fidei: quanto magis verat̄: rāto magis accen/ ditur. Virtus fidei in periculis secura est: in securitate pericli/ tatur. Quid enim aliud sic laxat vigorem fidei: sic longa trā/ quillitas: s **Dicentes: dñe miserere nostri fili da/ uid.** Chryf. Abusiue dicuntur homines dñi: vere autem ne mo dicitur nisi deus. t **Et stetit iesus z vocauit eos z ait: quid vultis vt faciam vobis:** Chryf. Quasi: fi/ lius dauid cęcos illuminare non potest: filius autem dei po/ test: et ideo interrogo quid vultis. Tunc illi iam non dice/ runt: fili dauid/ s̄ dñe zc. Qd̄ dñi dixerūt: Fili dauid/ suspen/ sari sanitas: mox vt dixerunt tñ dñe/ sanitas infusa est. Ad h̄ etiam interrogat: vt cor ad orationem exciter. Vel ideo req̄/ rit: vt credamus nō nisi confidentes posse saluari. y **Teti/ git oculos eorum/ carnalit̄ non verbo/ quia dauid filium cum dixerunt: sanauit vt deus/ quia crediderūt.** Itē Chryf. O dñe quid interrogas qd̄ oculis vides: Infirmas clamat vt qd̄ vocē p̄rtis: Nō q̄ro. p̄ passionē s̄ p̄ fidē: Fili da/ uid cęcos illuminare nō pōt zc. Itē Rab. Oportebat tādū clamare eos: donec resistētis sibi turbe strepitū vincerēt. i. rā p̄seuerant̄ intendere orando z pulsando/ quousq̄ p̄suetudinē carnalit̄ desiderior̄ quę tanq̄ turbe obstrepūt cogitationi lucem veritatis eterne videre conātī/ vel ipsam hominū car/ naliū turbam studia impediētē sp̄ūalia/ fortissima inten/ tione superare. v **Dicūt illi: dñe vt aperiant̄ oculi nostri:** ad te p̄templādū: ad nos cognoscendū: z ad p̄ximū. Itē. ij. d. Sobriet̄ iuste z pie viuam/ in hoc seculo. x **Mi/ sertus autem eorum tetigit oculos eorum.** Chryf. Misericors est z tetigit vt filius dauid: z sanauit vt deus. y **Et cōfestim viderunt.** i. cognouit deū/ se z p̄ximū. a **Et secuti sūt eum.** Chryf. Non resisterunt post beneficia: qd̄ **multi faciūt ingrati.**

Vertical marginal notes on the right edge of the page, including references to other parts of the text and commentary.